

П'ята Саллі
Деніел Кіз

Саллі Портер знайшли голою та непритомною на березі океану. Виявляється, дівчина намагалася покінчити з собою, а трое молодиків, які наздогнали її та витягли з води, хотіли її згвалтувати... Саллі опинилася в лікарні, але вона нічого не пам'ятає і переконана: самогубство намагалася вчинити не вона, а хтось інший, хто навчився керувати її свідомістю..

Обережно! Ненормативна лексика!

Деніел Кіз

П'ята Саллі

Обережно! Ненормативна лексика!

* * *

Моїм донькам, ГІЛЛАРІ та ЛЕСЛІ, а також моїй дружині, АУРІЇ, яка завжди підтримує та допомагає мені

* * *

Автор вивчав безліч реальних випадків психічного стану, зображеного в романі, та з'ясував, що вони мають, на диво, багато спільних характеристик і схожі передумови. Хоча це дослідження і сформувало підґрунтя для цього твору, сама історія цілком вигадана і не має фактичних зв'язків із будь-якими реальними людьми чи подіями.

Частина перша

Один

Отже, мене звуть Деррі, й саме мене вибрали для того, щоб все записати, бо я єдина, хто знає, що з нами відбувається, а хтось же мусить вести протокол, щоб люди справді зрозуміли.

Тож, найперше, то не я надумала вийти з квартири однієї дощової квітневої ночі. Це почалося з того, що Нола розмірковувала про грецькі трагедії, які вона постійно читає, й про те, в якому вона депресивному стані. Потім вона згадала дитинство, літо на пляжі, й вирішила, що хоче знову побачити океан. Вона поїхала в метро з Мангеттену[1 – Manhattan – один із п'яти міських округів міста Нью-Йорк. (Тут і далі прим. пер., якщо не вказано інше.)] до Коні-Айленду[2 – Coney Island – півострів, що розташований у південній частині Брукліна, – найзаселеніший район Нью-Йорка. Відомий своєю перекусною Nathan's Famous, у якій проводять світові чемпіонати з поїдання хот-догів.] й розпочала свою прогулянку. Всі атракціони та розважальні заклади вже позачинялися, вулиці між Нептун-авеню і Мермейд-авеню спорожніли, й там залишилися хіба кілька нужденних п'яниць, які позамотувалися в газети та, скрутившись калачиком, лежали під дверима. Від цього їй погіршало, бо здалося, ніби то час завмер в очікуванні літніх збіговиськ. Вона подумала, що в сльотавий квітневий вечір Коні-Айленд стає найбезлюднішим місцем у світі.

Окрім «Нейтанз», вона згадала, що в них було відчинено цілий рік, ніби там – оаза світла та тепла, й повільно посунула в бік перекусної. Зовні на тротуарі стояли кілька людей, попиваючи каву з пластикових стаканчиків, заїдаючи картоплю фрі й «найвідомішими хот-догами у світі». Якби я не була на дієті, то купила б собі одну соковиту сардельку, посипану квашеною капустою та политу зверху гірчицею. Немає нічого кращого, ніж запах хот-догів і картоплі фрі в мрячну ніч. Але Нола хотіла подивитися на океан. Вона зупинилася та поглянула на вуличний годинник, щоб звірити з власним та зафіксувати час у голові.

10:45

Я побачила трьох молодих хлопців у залатаних джинсах і денімових куртках із шипами. Вони передавали одне одному пінтову[3 – Пінта ? 0,47 л.] пляшку, загорнуту в коричневий пакунок, попивали з неї та не зводили очей із Ноли, яка йшла темною алеєю між «Нейтанз» і кіоском солодощів «Заморожений крем». Вона прямувала до узбережжя, згадуючи літо двадцятирічної давнини. Як гралася на переповненому пляжі, будувала піскові замки, а потім лізла у воду, щоб змити пісок.

Коли вона зійшла під темний дощаний поміст, то ступила на мокрий пісок, скинула взуття й відчула його між пальцями. Ідея померти в морі часто спадала їй на думку. Нола думала, ось воно, Гомерове виноцвітне море, [4 – Виноцвітне море (англ. Wine-dark) – метафора, яку часто використовував Гомер для опису морської стихії.] доки підходила до його чорноти, скидаючи дорогою пластиковий дощовий капелюх у пісок, але ті піски кишили брудом, сміттям, гноем та презервативами, які винесло море після поневірянь на берег, наче звістки інших часів. І чому, задумалась Нола, вона міркує про

презервативи, хоча сама цнотлива і готова зробити аборт власної долі? Можливо, їй варто було також залишити звістку, в якій вказала б, що більше не може жити цим пошматованим життям, й утопити себе – це краще рішення, ніж порізати вени.

Від думок про це в неї розболілася голова. Так приємно було зняти блузку та спідницю та власною шкірою відчутти дощ, прямуючи безлюдним пляжем у бік муркотіння бурунів, роздягаючись. Вона ступала мокрим піском, поки той не затвердів, потім став мулом, а тоді у неї між пальцями почала пінитися вода, й коли хвилі відступали, то тягнули мул за собою, витягували його з-поміж пальців й робили невеличкі рівчачки. Вона глянула на освітлений циферблат свого годинника, щоб перевірити час.

11:23

Нола відчула воду, теплішу за повітря, її ступні сприймали це, однак інші частини тіла змерзли, а згодом й закоцюбли. І це, зметикувала вона, зовсім не те відчуття, яке охопило Сократа після того, як він випив болиголов, [5 – Давньогрецького філософа Сократа стратили, отруївши болиголовом.] – його ступні та ноги повільно перетворювалися на камінь.

Невдалий час, щоб іще голова почала боліти. Вона боролася з болем у шиї та думками, які, розколюючи їй голову, продовжували промовляти: «Ні... ні... ні...» Хтось боровся з нею.

Тепла вода піднялась їй до колін, потім до стегон, хлюпала навколо неї, коли Нола зупинилася і дозволила хвилям пестити тіло. Невдовзі вона опиниться в руках богів. Вона, мов Афіна, народжена цілком сформованою з голови Зевса. Та поки вода хлюпалася навколо, Нола здригнулася, пішла глибше й зрозуміла, що коли приймаєш реальність смерті, власний пупець стає центром всесвіту.

Що, якби вона дихала солоною водою? Що, якби вона насправді стала русалкою, й замість того, щоб утопитися, занурилася б у морське королівство та, сплеснувши хвостом, побачила б краї Нептуна, а разом і капітана Немо, і... О Господи, вона так і не дочитала «Мобі Діка»! Можливо, недочитана книжка – це гріх, який понесе її крізь Лімб, [6 – Limbo – в католицизмі – місце перебування душ, які не потрапили ані в рай, ані в пекло, ані в чистилище. У «Божественній комедії» Данте Лімб – перше коло пекла, у якому перебувають нехрещені діти та благочестиві нехристияни.] приречену на те, щоб так і не дізнатися, чим там все скінчилося. Можливо, її покаранням буде вічне плавання проти течії безкінечних сторінок, які постійно відганятимуть її в Саргасум [7 – Sargassum – Саргасові водорості – рід бурих водоростей, які утворюють так звані саргасові моря і ускладнюють рух кораблів. У Атлантичному океані є найбільше Саргасове море, що називають «Морем без берегів».] незавершених історій.

Приємно було відчувати, як вода цілує груди, ніби демон-коханець, але тоді Нола пішла назустріч хвилям, плечі занурилися під воду, стало тепліше і захотілося спати, доки вона повільно брела у воді.

Позаду почулися крики:

- Агов! Он вона, у воді! Ловіть її!

Обернувшись, Нола побачила три темні постаті, які бігли пляжем у її бік.

- Облиште мене! - закричала вона.

Вони шубовснули у воду біля неї. Нола спробувала пірнути, спробувала дихати водою, але вода не затримувалася у шлунку. В голові запаморочилося, вона закашлялась, а носом потекла ропа. Хтось вхопив її за волосся, тоді - за руки, а коли її витягли, Нола захлиналася, хрипіла та плакала.

О Боже, будь ласка, дай мені померти...

Вона подумала, що їй зараз зроблять штучну вентиляцію легень, тому обм'якла. Натомість вони затягли її під поміст й один із них спустив штани. Той, що тримав її за праву руку, сказав:

- Агов, дай я!

- Бля, - сказав той, що без штанів. - Я її перший побачив. Ти будеш другий. А він - третій.

- Третій? Пиздець, чуваче!

Тоді Нола й зрозуміла, що вони її витягли не рятувати.

- Ні! - видихнула вона. - Будь ласка, відпустіть мене!

Той, хто мав бути третім, вишкірився.

- Ти все одно збиралася йти рибу годувати. Ми трохи побавимся, а потім кинемо тебе назад. Згода? Ти нічого не втрачаєш.

- Еге, - сказав другий. - Ми тільки позичимо.

Головний біль не минув, а так і кублився там, мучив її, не відпускав, але вона відкинула його. Нола сама могла впоратися з цим. Вона вже вибиралася з десятків гострих ситуацій. Зможе й тут. Їх можна перехитрити, обіграти.

Другий та третій розвели її руки та ноги, а перший виліз зверху.

- Пацани, ви ж не хочете цим займатися тут, у піску, - сказала вона. - Може, ходімо до мене в квартиру? Вип'ємо трохи вина. У мене є трохи витриманого чедеру, послухаємо музику, а тоді...

Він поцілував її, видихнувши перегаром віскі, та затулив їй рот. Вона крутилася та вигиналася, щоб не дати йому зробити своє діло.

- То як із алігатором боротися, - сказав третій.

- Тре' було почекати, поки вона втопиться, - сказав другий.

- Допоможіть! - закричала вона. - Мене гвалтують!.. Хто-небудь! Допоможіть мені!

А тоді Нола від'їхала.

Джинкс не знадобилося багато часу, щоб зрозуміти, що відбувається, коли вона побачила, що лежить мокра та гола на піску, двоє чоловіків тримають її, а третій, без штанів, навалився зверху, намагаючись проникнути в середину.

– Яка сука мене сюди привела? – закричала вона.

– Заспокойся на секунду, – сміючись, промовив парубок зверху, – і тобі сподобається.

– Ах ти ж сучий сину! Відчепися від мене!

Вона викрутилася, вигнулася, перекинувши вбік одного, потім другого. Їй вдалося різко викрутити голову та дотягнутися до руки третього. Джинкс щосили вгризлася в неї та не випускала її, стиснувши щелепи, ніби лещата. Він закричав та облишив її, а Джинкс тим часом кинулася рукою вниз, схопила першого за яйця і стиснула, з усією силою заганняючи нігті в шкіру. Той, наче дикий мустанг, вигнув спину та завалився набік.

Другий настільки здивувався, що відпустив її, намагаючись, задкуючи, відповзти, ніби краб, але Джинкс метнула піском йому в очі, не даючи втекти, і пішла за ним.

Вона дряпалася і копалася, поки не вгризлася зубами в його плече та відчула смак крові. Він вирвався та побіг. Так само, як і третій. Залишився тільки перший, все ще без свідомості. Вона врізала йому в обличчя, розквасила ніс, а тоді роззирнулася навколо у пошуках якогось шматка винесеного на берег дерева чи старої дошки, щоб каструвати його. Вона хотіла, щоб він здох та згнив і щоб його труп дзьобали чайки.

Тоді вона почула згори гуркіт автомобіля. Підвівши голову, Джинкс крізь щілини в помості побачила спалахи червоних та синіх блимавок. Останнє, чого їй хотілося, це зустрітися з копами. Вона не мала найменшого бажання їхати з ними до відділка, де б її розпитували: Ви їх на це підбили? Ви дозволили їм вас підчепити? Що ви робили сама на пляжі голою? Ви просили в них гроші? У вас вже були раніше сексуальні стосунки з незнайомими чоловіками?

Як би їй не подобалося ще деякий час побути назовні, викрасти машину та покататися містом чи подивитися на автогонки, вона подумала, що краще буде дати дорогу комусь іншому. Все було, як завжди. Одна починала щось, чого не могла закінчити, опинялася в глухому куті якоїсь мерзеної ситуації, а вибиратися мусила Джинкс. Вона почула стукіт чужих кроків на помості, побачила світло ліхтариків і подумала: добре, нехай хтось інший розбирається з цією халепою.

* * *

Коли Саллі прокинулася в загальній лікарні Коні-Айленду, то й гадки не мала, що відбулося минулої ночі. Вона побачила огрядну медсестру, що

стояла над її ліжком та по-материнському всміхалася. За кілька років Саллі звикла, що після провалів у пам'яті краще мовчати, щоб можна було зорієнтуватися, скільки минуло часу та що саме відбувається. Вона не хотіла, щоб люди думали, ніби вона божевільна. Саллі швидко глипнула на годинник на стіні.

9:53

Медсестра глянула на неї, мов очікуючи запитань: «Де я?» чи «Що трапилося?» Але Саллі краще знала, що робити. Вона побачила напис білими буквами на чорному пластиковому бейджику «А. Ванеллі, дипломована медсестра».

– Ви знаєте, де перебуваєте? – Ванеллі натягнула масну штучну посмішку, а голос її був тонким, різким і проникав під саму шкіру Саллі, наче голка.

Саллі спохмурніла.

– Є якась причина, чому я не мала б цього пам'ятати?

– Що ж, беручи до уваги те, що вас ледь не згвалтували, а ви мало не на шматки розірвали тих типів, думаю, ви могли б бути засмученою.

– Так, – спокійно промовила Саллі. – Звісно, я засмучена.

– Ви пам'ятаєте, що трапилося?

– Чому б це я не пам'ятала?

Під простирадлом Саллі стиснула долоню в кулак. Її охопив жах, та вона навчилася досить непогано його приховувати.

– Коли поліція дісталась до вас, ви лежали непритомна.

Саллі з полегшенням відвела погляд.

– Що ж, у такому випадку, я й не мала б нічого запам'ятати, правда? Неможливо ж пам'ятати, що відбувалося, доки ти без свідомості.

– Мені потрібна від вас деяка інформація, – сказала Ванеллі, витягуючи ручку з бокової кишені та перегортаючи сторінки своєї планшетки. – Ім'я та адреса?

– Саллі Портер, Вест-стрит, 66, будинок 628.

Брови медсестри підстрибнули вгору, ніби вона вже приготувалася спитати, що Саллі робила так далеко від дому, під помостом на Коні-Айленді, але, продовжуючи усміхатись, запитала:

– Найближчі родичі? Чоловік? Сім'я?

– Я розлучена. Вже рік. Мій чоловік опікується нашими десятирічними двійнятами. Більше нема нікого.

- Ви працюєте?

- Наразі ні. Та я планувала почати шукати роботу, коли це трапилось.

- У вас є медична страховка?

Саллі похитала головою.

- Просто надішліть мені рахунок. Я заплачу. У мене є гроші з аліментів.

- Лікар каже, що з вами все добре. Ви можете йти, коли вам захочеться. - Вона опустила планшетку та обережно запхала ручку назад у бокову кишеню.

- Я б хотіла з деким поговорити, - сказала Саллі. - Психіатром чи психологом. Хто є хто? Я їх постійно плутаю.

- Психіатр - це лікар, - сказала Ванеллі, знову підвівши брови. - Навіщо він вам?

Саллі зітхнула та відкинулася на спину.

- Бо я вже тричі за цей місяць намагалася вбити себе. Бо щось всередині змушує мене робити різні речі. О Господи, допоможи мені, доки я не з'їхала з глузду.

Ванеллі знову підхопила свою планшетку, методично витягла ручку, клацнула нею та щось записала.

- У такому випадку, - сказала вона голосом, схожим на металевий скрегіт, - я можу влаштувати вам зустріч із психіатричним соцпрацівником.

Через півгодини вона прикотила інвалідне крісло та провезла Саллі ліфтом на п'ятий поверх, далі коридором до кабінету соціального працівника. Табличка на дверях повідомляла «Міс Берчвел».

- Я залишу Саллі з вами, - сказала Ванеллі, кладучи планшетку з історією хвороби їй на стіл. - Її переправили до вас із відділення невідкладної допомоги.

Міс Берчвел, яка мала на вигляд десь під шістдесят, була невеличкою жінкою, схожою на пташку, з окулярами в формі «котячого ока» та волоссям синього відтінку, і Саллі здавалося, якщо ця пані чимось налякати, вона залопоче крилами і полетить геть.

- Почнімо із загальної інформації, - сказала міс Берчвел. - Скільки вам років?

- Двадцять дев'ять. Розлучена. Закінчила середню школу. Двоє дітей - двійнята - хлопчик та дівчинка. Ними опікується мій колишній чоловік. - Саллі настільки часто перераховувала цей перелік фактів, що тріскотіла так, наче то був запис автовідповідача.

Вона знала, що міс Берчвел, мабуть, здивована, чому це право опіки над дітьми віддали чоловікові.

– Мені потрібна допомога, – сказала Саллі. – Я мушу поговорити з кимось щодо своїх відчуттів.

Міс Берчвел глянула на перший аркуш історії хвороби та скривилася.

– Перед тим, як ми продовжимо, Саллі, ви повинні зрозуміти, що самогубство не вирішує жодних проблем. У нас тут є формуляр, і я хочу, щоб ви його підписали. В ньому вказано, що ви погоджуєтеся не вчиняти спроб самогубства, доки лікуватиметеся в мене чи у будь-якого іншого лікаря, якого я вам порекомендую.

– Не думаю, що можу це підписати, – сказала Саллі.

– Чому ж ні?

– Я можу не дотриматися обіцянки, бо, мені здається, я не контролюю всі свої дії.

Міс Берчвел відклала олівець та глянула Саллі у вічі:

– Можете розповісти про це, будь ласка, детальніше?

Саллі склала долоні.

– Знаю, це звучатиме мов якесь божевільня, але часом мені здається, що всередині мене існують якісь інші сили. Щось чи хтось робить речі, в яких потім звинувачують мене.

Міс Берчвел відкинулася на спинку крісла, постукала по столу ручкою, а тоді нахилилася вперед і записала щось у своєму блокноті. Вона відірвала сторінку та подала її Саллі.

– Тут ім'я та адреса одного знайомого психіатра, який працює в Клінічному центрі психічного здоров'я Мідтауна[8 – Midtown (Середній Мангеттен) – один із трьох великих районів Мангеттена, разом із Аптауном та Даунтауном.] на Мангеттені. Він також проводить приватні сеанси. Зазвичай не працює з пацієнтами, які раніше намагалися накласти на себе руки, але, враховуючи ваші відчуття, що ви не контролюєте власні дії, думаю, він зробить виняток.

Саллі глянула на ім'я. Роджер Еш, психіатр.

– Ви думаєте, я божевільна?

– Я такого не казала. Я недостатньо кваліфікована та не маю необхідного обладнання, щоб взятися за вашу проблему. Вам потрібно звернутися до когось, хто краще допоможе.

Саллі сиділа тихо, а тоді кивнула.

– Я зателефоную доктору Ешу та розповім про вашу ситуацію. Та спершу я б хотіла, щоб ви підписали угоду про невчинення самогубства.

Саллі взяла ручку та повільно вивела Саллі Портер. Я вислизнула назовні й також підписалась – Деррі Голл. Міс Берчвел вдала, що нічого не помітила, тільки очі округлила, а коли підвелася, щоб закінчити розмову, Саллі зрозуміла, що та таки відлетіла геть.

Саллі залишила лікарню, а доки прямувала два квартали до наземної станції метро лінії Брайтон-Біч, намагалася пригадати, як туди потрапила і що взагалі сталося, але це було суцільним провалом. Тривога та неспокій не полишали її весь шлях в метро до Мангеттену.

Через годину вона вийшла на Сімдесят другій вулиці, поїхала міським автобусом до Десятої авеню та пройшла шість кварталів на південь до своєї квартири. Було майже зовсім темно, тож вона міцно стиснула сумочку, нервово роззираючись довкола, доки підходила до цегляного будинку. Вона втішилась, коли побачила відвідувачів у швейному ательє містера Грінберга, що розташовувалось по сусідству. Вона завжди намагалася повертатися додому до того, як містер Грінберг зачинятиме майстерню. Хоча старому кравцю було вже сімдесят п'ять, вона почувалася безпечніше, коли йшла вулицею, знаючи, що неподалік хтось є.

Вона вибігла нагору трьома сходовими майданчиками, перевірила двері, щоб упевнитися, що їх не виламали, і зайшла в середину. Вона зазирнула у всі чотири кімнати, комірчини, під ліжко, двічі перевірила віконні засувки, а коли впевнилася, що в квартиру ніхто не проникав, ще раз перекрутила три замки в дверях, зачинила ланцюжок на дверях і завалилася в ліжко.

Завтра їй допоможуть, подумала вона. Психіатр мав би знати, що робити. Вона все йому розкаже.

Я планувала завтра вийти назовні та сходити за покупками, але подумала, що краще не втручатимуся та тільки спостерігатиму. Чому б ні? Послухати, як Саллі намагатиметься розповісти про нас психіатру, очевидно, буде цікаво.

Два

Саллі вирушила до приватного кабінету лікаря Роджера Еша на П'ятдесят сьомій по Лексінгтон-авеню, одягнена в свою улюблену, розшиту квіточками, сукню. Довге чорне волосся вона заплела в косу у вигляді корони, як на фотографіях її бабусі-польки. Я б на її місці вдягнула біляву перуку.

Вона сіла в приймальні та склала руки на колінах, ніби очікуючи, що хтось почне її обслуговувати. Коли медсестра відіслала її в кабінет, і Саллі побачила, що сам психіатр був досить привабливим, це її злякало. Я подумала, що він просто чудовий – мій улюблений тип чоловіків, схожий на акторів, яких беруть на головні ролі. Йому було ледь за сорок, високий та худорлявий, закладаюся, в коледжі він грав у баскетбол. Пасмо чорного волосся постійно падало йому на очі. Але що мене насправді причарувало, то

це його брови – ну, ви ж знаєте? – чорні та кущасті, що тяглися переніссям та сходилися в майже суцільну лінію. Мене надзвичайно приваблюють гордовиті зрілі чоловіки. Він міг цілком і повністю розраховувати на мою допомогу.

Я щосили намагалася вибратися, щоб поговорити з ним, але Саллі постійно терла потилицю, і через неї у мене боліла голова, тож мені не пощастило. Вона не дозволяла собі розслабитися перед ним, і я засмутилася, бо справді хотіла познайомитися. Судячи з того, як він на неї дивився, я зрозуміла, що жодного враження на нього вона не справляла. Його глибокі очі зберігали тільки спокій та професіоналізм. Так на Саллі дивляться більшість чоловіків. Вона така безбарвна, що нею ніхто й не може зацікавитись. Я сказала собі: Деррі, прийде і твоя черга. Вона не триматиме тебе тут вічно.

– Міс Берчвел дзвонила та розповіла мені про вас, – сказав він. – Я очікував зустрічі з вами, Саллі. Можна називати вас Саллі? – Його голос був глибоким та м'яким, як у дикторів вечірніх новин.

Вона кивнула, але опустила погляд на підлогу, й це мене роздратувало, бо я хотіла дивитися йому в очі.

– Отже, Саллі, я вам допоможу. Ви б не могли розпочати з пояснення того, що вас турбує?

Вона знизала плечима.

– Щось же вас турбує, правда, Саллі? Ви розповіли медсестрі Ванеллі в загальній лікарні Коні-Айленду, що тричі за цей місяць намагалися накласти на себе руки. Але також вона сказала, що ви говорили про якусь внутрішню силу, яка змушує вас робити різні речі.

– Я не хочу, щоб ви думали, ніби я божевільна, – сказала вона.

– Я й не думаю, що ви божевільна. З чого б це мені? Але щоб вам допомогти, мені потрібно більше дізнатися про те, що вас турбує.

– Мене турбує втрата часу.

Він уважно дивився на неї.

– Що ви маєте на увазі?

Її пересмикнуло. Саллі ніколи не думала, що колись довірить комусь свою таємницю. Але щось в її голові знову й знову повторювало: «Довірся йому. Зараз – саме час, щоб усе розповісти. Зараз – саме час, щоб попросити допомоги».

– Знаю, це звучить дивно, – сказала вона, – але коли я з якимось чоловіком... ну, розумієте, зближуюсь, або коли відчуваю себе в небезпеці, або коли мушу діяти під тиском, у мене починає боліти голова, а тоді я дивлюся й бачу, що вже минув певний час, а я опинилася в якомусь іншому місці.

- Як ви самі це розумієте?

- Спочатку я думала, що так у всіх. Бачила, як люди виходили з кімнати злими, а поверталися усміхненими, чи навпаки. Або як двоє людей поводитися дружньо, а потім умить хтось із них скаженів. Я думала, що вони так відключалися і втрачали час, як і я. Але тепер я розумію, що це не так. І ці спроби самогубства мене лякають. Щось зі мною не так, докторе Еш. Я не знаю, що, але це якесь пекло.

- Спробуйте розслабитися, Саллі, та розкажіть мені про своє минуле. Я мушу знати якомога більше, наскільки це можливо.

Спочатку вона почала панікувати, як і завжди, коли доводилося розказувати щось про себе, але згодом зробила глибокий вдих та почала швидко розповідати.

- Мені двадцять дев'ять. Братів чи сестер немає. Я розлучена. Я одружилася з Ларрі через рік після закінчення школи - лише для того, щоб втекти від свого вітчима. Мій справжній батько - Оскар, він був листоношею - одного дня зник. І просто не повернувся. А через півроку Фред одружився з моєю матір'ю. У мене ніколи не було друзів. Я була замкненою, навіть від самого малечку.

Вона зупинилася, щоб перевести дух, а доктор Еш усміхнувся їй:

- Вам не варто поспішати, Саллі. Заспокойтеся. Розкажіть мені про свою маму.

Саллі перевела погляд на двері.

- Вона ніколи не дозволяла мені злитися. Била мене, якщо до такого доходило. Вона перерізала собі вени, коли мені було дев'ятнадцять, майже одразу після того, як я покинула дім. Тривалий час я в це не вірила, бо вона була католичкою. Фред - баптист.

- Ви - релігійна людина, Саллі?

- Зараз я майже не відвідую церкву, - сказала вона. - Думаю, я зовсім заплуталась у релігії. Я багато в чому заплуталася.

- Розкажіть про вашого колишнього чоловіка.

- Ларрі займається продажем у сфері одягу. Він успішний, бо вміє дуже гарно брехати. О Господи, скільки жадливої неправди він наплів судді про мене. Казав, що я пропадала тижнями з дому. Ви знаєте, що він сказав, ніби в мене жорстокий характер, і що я одного разу вискочила з хати та втекла до Атлантик-Сіті, [9 - Atlantic City - місто на північному сході США, штату Нью-Джерсі. Відоме своїми казино, азартними іграми та пляжами.] і програла там в азартних іграх п'ять тисяч доларів із наших заощаджень? Господи, він брехав, і брехав, і брехав, і суд віддав йому наших двійнят. Минулого місяця Ларрі знову звернувся до суду й розказав судді, що я йому дошкуляла пізними нічними дзвінками, погрожувала йому та нашим дітям. Ви собі уявляєте? І ще він сказав, ніби я працювала танцівницею в нічному клубі. І це теж брехня, тому що я там тільки прибирала зі столів. Повністю

одягнена, я вас запевняю. І справа була не в грошах. Тобто аліментів мені цілком достатньо. Але мені потрібно працювати. Мені треба чимось займатись. Але суддя повірив побрехенькам Ларрі та заборонила мені бачитися з дітьми.

Вона раптом зрозуміла, що підвищила голос, тому затулила рот долонею.

– Ой, докторе Еш... Вибачте...

– Не страшно, Саллі. Немає нічого поганого в тому, щоб показати свої емоції.

– Я ніколи не кричу.

– Ви й не кричали.

Вона кліпнула кілька разів.

– Хіба ні? В голові мені здалося, ніби я кричала.

– Що ж, – сказав він. – Думаю, ми достатньо пройшлися по вашому минулому, як на один день. Я бачу, як боляче вам все це згадувати. Ми рухатимемося помаленьку.

Якби ж Саллі мене пропустила, я б усе йому пояснила та заощадила нам багато часу й енергії. Я спробувала знову, але вона впиралася, на потилиці у неї м'язи та скальп напружувалися та смикалися, тож я побоялася, що вона скорчиться в судомах. Боже, я всього-на-всього хотіла допомогти. Я подумала, що ж, добре, я почекаю свого часу. Рано чи пізно, лікарю Роджерові Ешу доведеться дійти й до мене.

– Що зі мною не так, докторе Еш? – запитала вона.

– Це нам і доведеться визначити, Саллі. Сьогодні ми з вами пройдемо кілька тестів і повний медогляд, а завтра – я б хотів зустрітися з вами у Клінічному центрі психічного здоров'я Мідтауна для бесіди з використанням амобарбіталу.

– Що це?

– Препарат, який взагалі-то відомий як сироватка правди...

– Мені він не потрібен. Я вам не брехатиму.

– Звісно ні, Саллі. Річ не в тім. Препарат вас розслабить і дозволить нам зануритися глибше у ваші думки та почуття без обмежень, які заважають нам дізнатися, що ж вас турбує.

– Я хочу, щоб зі мною знову все було добре, докторе Еш. Хочу жити так, щоб не потрібно було постійно перевіряти годинник і з жахом бачити, що я втратила ще п'ять хвилин, чи годину, чи день і не знала, куди ходила. Ви навіть не уявляєте, наскільки це жахливо – не знати, де ти була чи що робила. Ви маєте мені допомогти, докторе Еш.

– Я спробую, Саллі. Але натовість ви маєте пообіцяти, що дотримаетесь цієї угоди, яку підписали у міс Берчвел. – Він підняв папку та похитав головою. – Я впевнений, вона розповіла вам, що я зазвичай не беру пацієнтів, які намагалися вчинити самогубство. Через вашу незвичну втрату часу та відчуття, які ви описуєте як внутрішній тиск, мене зацікавив ваш випадок. Ви відрізняєтесь від пацієнтів, яких я зазвичай приймаю, і я хочу вам допомогти. Але ви мусите пообіцяти, що не завдасте собі шкоди.

Зі сльозами на очах вона кивнула.

– Я постараюся.

– Цього недостатньо, – сказав він, стукаючи пальцем по папці на столі. – Не просто постараюсь. Я наполягаю на чіткому зобов'язанні.

– Добре, – сказала вона. – Я обіцяю не завдавати собі шкоди.

Якби ж вона спитала, чому він не бере пацієнтів, які намагалися накласти на себе руки. Не те, щоб її обіцянка якось допомагала, зрештою, то не вона хотіла померти, а Нола. Але я подумала, добре, я наглядатиму за Нолою, доки ми не побачимо, на що годящий Роджер Еш.

* * *

Коли Саллі залишила офіс Роджера, я відчула, яка вона налякана. На таксі вона поїхала просто додому. Заплативши водієві, вона попрямувала в бік будинку, але містер Грінберг помахав їй через вітрину свого швейного ательє. То був худорлявий, зморшкуватий літній сивий чоловік і такий згорблений, що мав вигляд, неначе постійно вклоняється.

Спочатку вона не була впевнена, що то він помахав їй, але старий підійшов до дверей та покликав її на ім'я.

– Міс Портер, ви залишили тут трохи одягу, який вже давно в мене лежить. Не хочете забрати?... Забрати, кажу, не хочете?

– Одяг? Мій? Я такого не пригадую.

Саллі пішла слідом за ним всередину й від здивування відскочила, коли помітила манекена-чоловіка, одягненого в поліцейську форму: кашкет, значок, кийок та все інше.

Вона засміялася:

– На мить мені здалося, що то справжній поліцейський.

Грінбергу довелося під значним кутом повернути голову, щоб подивитися на неї зі своєї згорбленої пози.

– Це Мерфі, – сказав він. – Купив його нещодавно в крамниці вживаних товарів. Чи не красунчик? Я буду ставити його за скляними дверима на ніч, щоб відлякувати злодюжок. Мене вже чотири рази обкрадали... чотири рази, кажу. Вкрали костюми клієнтів. Жах якийсь.

- Але чим тут допоможе манекен? - спитала Саллі.

Грінберг порпався між вішаків із одягом, знімав різні речі та складав на прилавок.

- Річ тут не в самому манекені. Поліцейська форма в дверях матиме психологічний ефект. Можливо, злодюга вирішить обікрасти іншу крамницю... іншу, кажу, крамницю.

- Чому ви називаєте його Мерфі?

Грінберг знизав плечима:

- Так йому буде легше порозумітися з іншими поліцейськими, ніж якби він мав прізвище Коен... Коен, кажу.

Він підсунув їй стос одягу.

- Разом - 18 доларів 98 центів.

Вона поглянула на світлу червону сукню, чорний строгий костюм та синє тісне плаття.

- Це не мое, - сказала вона.

Грінберг витріщився на неї:

- Що ви маєте на увазі? Отут, на цих трьох бирках написано «Портер, 628, Вест-стрит, 66».

Вона роздивлялася рожеві бирки, намагаючись приховати власне збентеження. Раніше вона часто знаходила в шафі одяг, який навіть не пригадувала, як купувала. Завжди відшукувались якісь чеки від кредитних карток чи квитанції про отримання готівки. Це вперше вона забула, як принесла одяг кравцеві. Але вона не могла показати це.

- Крім того, - сказав він, - я ще пам'ятаю, ви просили мене вкоротити крайку цієї червоної сукенки. Отак дразнили старого чоловіка. Я ще сказав, що вам у дідусі годжуся... у дідусі, кажу, годжуся. Пам'ятаю, бо ви були іншою, коли просили мене розширити вам синю сукню, чи зашити проріз на чорному костюмі. - Він розгорнув маленький поліетиленовий пакетик, пришпилений до костюма. - Ще залишили срібну брошку в формі летючої риби в кишені костюма.

Тоді він вишкірився на неї, клацаючи своїми штучними зубами.

- Але якщо вам ще захочеться, щоб я вкоротив крайку, запевняю, я із задоволенням... із задоволенням, кажу.

Саллі нічого з цього не пам'ятала. Збентежена, вона оплатила рахунок. Вибігла з ательє, ледь не перекидаючи дорогою манекен у поліцейській уніформі, й віднесла одяг нагору в квартиру. Вона була настільки розгубленою, що підійшла до дверей на другому поверсі, замість третього. А

тоді, не побачивши таблички зі своїм ім'ям, відскочила назад та побігла на поверх вище.

Як завжди, перевірила замок та його металеву пластину, щоб упевнитись, що немає ніяких ознак злому. Саллі відчинила важкі сірі двері та увійшла. Роззирнулася довкола, якусь мить міркуючи над тим, що ж робити з одягом. Вона уважно розглянула речі, намагаючись розбудити в пам'яті якісь спогади про те, як їх купила. Нічого. Саллі повісила одяг у шафі в спальні якомога далі, геть з очей. Їй доведеться дізнатися, як її ім'я потрапило на той чек та з ким її сплутав містер Грінберг. Він був старим та короткозорим. Це все пояснює. Сплутав її з кимось іншим.

Вона зняла взуття, сховала його в чохол, акуратно повісила сукню на вішак і випрала колготи. Тоді приготувала собі «телевечерю»[10 – TV-dinner – охолоджені чи заморожені страви-напівфабрикати, які зазвичай продаються порційно та не вимагають тривалого приготування.] з курятиною та з'їла пачку «Твінкіз»[11 – Twinkies – популярне в Америці тістечко, бісквіт із кремом.] на десерт. Хоча в квартирі було бездоганно чисто, вона витерла пил, пропилювала вітальню та акуратно поскладала м'які іграшки на ліжку.

Саллі не розуміла, чому така стомлена вже о восьмій годині, чому прокинулася такою сонною та чому майже цілий день її не полишала втома. Завтра треба буде знайти роботу. Самих лише аліментів, вирішила вона, на психіатра не вистачить. Вона задумалась над вибором роботи, але одразу ж почала позіхати. Подумає про це зранку. Прийняла душ, помила голову, випила склянку теплого молока та вибрала собі детективне оповідання, щоб почитати в ліжку. Проте, щойно її голова торкнулася подушки, Саллі заснула без задніх ніг.

Вона не знала, що то я люблю не спати допізна та дивитися пізні-пізні програми по телевізору. «ЕйБіСі»[12 – American Broadcasting Company (ABC) – популярний американський телеканал, що входить до трійки лідерів за аудиторією.] транслиував цього тижня фестиваль Гамфрі Богарта.[13 – Humphrey Bogart (1899?1957) – американський кіноактор у фільмах жанру нуар, відомий своїми ролями жорстокої та цинічної, проте шляхетної людини.] Коли Саллі заснула, назовні вийшла я, приготувала собі попкорн, скрутилася на кріслі та почала дивитися на Богі та Гепберн в «Африканській королеві».[14 – The African Queen (1951) – американський фільм-драма режисера Джона Г'юстона з актрисою Кетрін Гепберн, яка відома тим, що дванадцять разів номінувалася на премію «Оскар» та отримала чотири статуєтки – більше, ніж будь-які виконавці.] Просто обожнюю старі фільми.

Зранку Саллі прокинулася в кріслі перед телевізором та запанікувала. Зателефонувала оператору, щоб дізнатися сьогоднішню дату, і з полегшенням зрозуміла, що не втратила й дня.

Після чашки кави та кукурудзяного кексу вона вирішила знайти роботу. Саллі не була впевнена з чого почати й продовжувала розмірковувати про щось на кшталт попередньої роботи, на якій вона керувала машиною, що вичавлювала пластикові рукоятки на викрутки.

Я вже давно облишила спроби говорити з Саллі, бо вона лякалася голосів у голові. Але я зрозуміла, якщо на чомусь сильно зосереджуся, то можу впливати на неї. Я пригадала табличку «Шукаємо офіціантку», яку бачила в

ресторані «Шлях із жовтої цегли», що на Іст-Сайді, [15 - East Side (Східний Бік) - великий район на південному сході Мангеттену.] кілька днів тому, коли виходила на пробіжку. Тож я зосередилася на назві цього місця. Спочатку це не подіяло, бо вона просто взяла в руки «Жовті сторінки». [16 - Yellow Pages - довідник із телефонами підприємств та організації, як правило, сектора обслуговування.] (Ну хоч колір правильно вгадала!) І Саллі почала обдзвонювати ресторани, що починалися на літеру «А», з питанням, чи не потрібна їм досвідчена офіціантка. Я зрозуміла, що так вона ніколи не дістанеться до «Ш». Тому спробувала ще раз, зосередилася дужче й побачила, що вона заплутується все більше й більше. Нарешті я просто прокричала: «Потрібна офіціантка в "Шляху з жовтої цегли"!»

Саллі так злякалася, що аж впустила слухавку, яку не піднімала, а тільки вирячилася на неї. Тоді вона взяла її та кілька разів промовила «Алло?», думаючи, ніби то оператор чи ще хтось заговорив до неї з телефону, проте звідти долинав лише довгий гудок. Тоді все стало зрозуміло, й вона пробігла пальцями по списку ресторанів, доки не дісталася «Шляху з жовтої цегли» на розі Сімдесят четвертої та Третьої авеню. І, дякувати Богу, там було велике оголошення: КАФЕ ТА РЕСТОРАН, РОЗВАГИ ТА НІЧНІ ТАНЦІ. Вона зателефонувала й зв'язалася з якимось Тоддом Крамером, який представився одним із партнерів, та сказав, якщо її цікавить робота, нехай приїде на співбесіду.

Саллі пробігла очима свій гардероб, міркуючи, що було б добре одягти на співбесіду щодо роботи. Я намагалася переконати її взяти Нолин коричневий брючний костюм або мою синю сукню. Але вона вдягла твідове плаття в ламану клітинку, яке більше підійшло б якійсь матроні, тому я вмила руки. Який сенс докладати зусиль?

* * *

«Шлях із жовтої цегли» [17 - The Yellow Brick Road - алюзія на культовий американський фільм-мюзикл «Чарівник країни Оз» (1939), знятий за романом Френка Баума. Дорогою з жовтого каменю подорожували головні герої - жувачі, а Смарагдове місто - одна з локацій.] мав довжелезний жовтий навіс, що тягнувся від вулиці до подвійних скляних дверей. Саллі пройшлася під ним та попрямувала килимом із жовтої цегли вниз сходами через коридор повз двері, підписані «жувачі» та «жувачки», і дійшла до жовтого спірального візерунка перед баром Смарагдового міста, біля якого дебелий бармен витирав склянки. В середині було темно, світилося лише над столом навпроти танцмайданчика, за яким кілька чоловіків грали у карти.

Місце мало вигляд надзвичайно вишуканим та гламурним, і Саллі злякалася й вже було хотіла піти.

- Чимось допомогти, прошу пані? - спитав бармен.

- У мене запланована зустріч із містером Тоддом Крамером. Щодо вакансії офіціантки.

Бармен показав своєю ганчіркою на столик із картами.

- Білявий мужик.

- Може, мені не варто турбувати його, коли він грає в карти?

Бармен придивився до плям на склянці.

- У такому разі ви з ним так і не побалакаєте.

Саллі вагалася між варіантами перервати гру чи піти без співбесіди. Врешті-решт, стиснувши сумочку, вона попрямувала до столу, ніяковіючи через гучне цокання підборів на порожньому танцполі.

Чоловіки підвели голови, коли вона наблизилась до столу. Вродливий блондин із високим чолом і найблакитнішими очима, які вона коли-небудь бачила, безтурботно тримав у зубах зубочистку. Він нагадав їй фільм про азартного гравця на річковому судні, [18 - Імовірно, Саллі згадує фільм «Меверік» (1994) - комедійний вестерн режисера Річарда Доннера з Мелом Гібсоном у головній ролі.] от тільки цей був одягнений у джинси та зім'яту денімову сорочку.

- Містере Крамер?

Той відвів погляд від карт, без особливого зацікавлення змряв її очима, а тоді знову втупився у свою «руку». [19 - «Рука» - комбінація карт у покері, якими розпоряджається гравець.]

- Піднімаю на п'ять, - сказав він та кинув на стіл кілька зубочисток.

Його голос був, на диво, м'яким та низьким.

- Вибачте, що турбую вас, - почала вона. - Я - Саллі Портер. Я вам телефонувала з приводу вакансії офіціантки, але я могла б прийти піз...

- Почекай хвилику, - сказав він. Тоді нахилився вперед і вишкірився, повільно обводячи поглядом людей за столом. - Три десятки, - промовив він.

- Вибач, Тодде, - промовив невеличкий чоловік із обличчям тюленя. - Я тут собі невеликий стрейт [20 - Straight - одна з комбінацій декількох карт різної масті, що розташовані в порядку значення. Наступна за силою після «трійки», тобто трьох карт одного значення. «Дірявий» (Inside straight) - стрейт, в якому бракує однієї карти в середині.] припас. - З триумфом він згріб собі купку зубочисток.

Люто ляснувши картами по столу, Крамер підскочив з крісла так, що воно аж перекинулося.

- Сраносучі карти, - крикнув він. - Роздавай ще.

Він пройшов перед Саллі, поманив її вказівним пальцем, навіть не дивлячись в її бік.

- Сраний гадський дірявий стрейт, - пробурмотів він. - Той сучий син достоту щось там підмахлював.

Він провів її до одного зі стільців за баром та сів поруч. Саллі зовсім розхвилювалася та заплуталась, і знала, що зараз зіпсує співбесіду. Тому я почала напирати. Саллі зазвичай бореться з головним болем, але цього разу вона розгубилася – як і завжди, коли справа доходила до співбесіди щодо роботи – тому вона відчула прохолоду і побачила, ніби її несе кудись геть. Останнє, що вона зробила, то глянула на годинник над баром, цю свою давню звичку, якої навчилася, коли ми ще були дітьми, щоб дізнаватися, скільки часу минуло за останній провал у пам'яті.

15:45

Що ж, дякувати Богові. Саме час вийти мені.

Тодд Крамер скривився та глянув на мене, підвівши голову, так само, як тоді, коли розглядав свої затулені карти.

– Щось не так?

– Що може бути не так? – спитала я. – Вам потрібна офіціантка, а я – найспритніша, найдосвідченіша офіціантка, яку вам пощастить знайти, яка ще й третій десяток не розміняла. Саме те, що й потрібно цьому закладу – дика відьма з Вест-Сайду.[21 – West Side (Західний Бік) – один із великих районів Мангеттену.] – Я перехопила його погляд, закинула ногу на ногу, демонструючи край стегна, та усміхнулася.

Його Адамове яблуко здригнулося.

– Ти загорілась, як та лампочка.

– Я люблю світитися. Колись працювала моделлю, – збрехала я. – Ми часу не гаємо, поки камери не готові та прожектори не горять. А ще я помітила у вас тут і розваги передбачені. Що ж, я, звісно, не Джуді Гарленд,[22 – Judy Garland (1922–1969) – американська кіноактриса, яка зіграла головну роль Дороті у фільмі «Чарівник країни Оз» (1939).] але коли є настрої, можу співати і танцювати, та й у короткій спідниці виглядаю збіса апетитно.

– О, не маю сумнівів.

– У мене буде випробувальний термін?

Він розглядав мене своїми глибокими синіми очима. Я його зацікавила.

– Приходь о п'ятій тридцять, познайомись з моїм партнером. Еліот затверджує всіх, кого ми беремо на роботу. Ти більше працюватимеш із ним, а не зі мною. Насправді, я в цій справі тільки інвестор. У мене інші інтереси.

– Які, наприклад? – запитала я.

Його брови підскочили вгору.

– Пізно.

- Мені насправді цікаво, - сказала я. - Люблю дізнаватися, чим займаються інші люди.

- Ну, під час сезону кінних перегонів із візками я працюю за сумісництвом на Нью-Йоркському іподромі. Та більшість часу я тут.

- О, рисаки. Обожаю їх. Що ви там робите? Ви трохи завеликий, як на жокея.

Він засміявся.

- Один мій друг - менеджер із організації різних заходів. Якщо в когось політична організація або потрібно влаштувати з'їзд чи груповий проект зі збору коштів, я допомагаю йому розробляти рекламні хитрощі.

- Звучить весело.

- Робота така.

- Можна ще дещо спитати? - запитала я. - Не хочу сунути ніс у чужі справи. Просто цікаво.

Він кивнув.

- Чого були варті оті зубочистки?

Він витягнув одну з кишені та запхав собі в рот.

- Ціла коробочка коштує лишень сорок п'ять центів, - сказав він. - Але ми купуємо їх блоками.

- Я мала на увазі в грі. Ви ж використовували їх замість фішок, правда? Чого вартувала та ставка?

- Нічого.

- Нічого?

Він глянув на мене, як це роблять деякі люди, коли дивляться понад окулярами, тільки він не носив окулярів.

- Я більше не граю в карти на гроші, - сказав він, погризуючи зубочистку. - То був тільки дружній покер, щоб згаяти час.

- Сподіваюся, що не образила вас своїм питанням, - сказала я.

Він похитав головою, все ще трохи спантеличений, ніби намагався розкусити мене.

- Побачимося о п'ятій тридцять.

Я пішла й дорогою вирішила, що поки не випускатиму Саллі до співбесіди з партнером Тодда. Вона б усе зіпсувала. Тож, оскільки левову частку роботи

доведеться виконувати мені, я подумала, що маю право трохи розширити свій час покупками та прихопити собі декілька суконь, які мені до смаку. Ніколи не могла зрозуміти огидні вподобання Саллі, одяг якої завжди був на два роки довшим, ніж треба. Мені завжди було соромно, коли я виходила назовні та ставала об'єктом жалісних поглядів. Одного разу я вирізала кілька фото з «Модної рубрики» «Сандей Таймз»[23 – Sunday Times – недільна версія газети «Нью-Йорк Таймз»] та залишила Саллі записку, щоб напоумити її. Але вона аж зваріювала, коли побачила ті фото та цидулку, тож я більше не докладала зусиль.

Я сходила в «Блумінгдейлз»[24 – Bloomingdale's – мережа дорогих супермаркетів у США.] та вибрала собі блакитний весняний костюм для співбесіди з Еліотом. Ледве влізла в десятий розмір і вирішила, що на вечерю матиму трохи домашнього сиру. Іншим взагалі наплювати на свою фігуру, тож завдання скидати зайві фунти постійно припадає мені.

* * *

Я повернулася в «Шлях із жовтої цегли» о п'ятій тридцять, і там саме готувалися до вечірньої зміни. Кришталева люстра тепер крутилася, розсипаючи смарагдові цяточки підлогою, стелею, стінами. Офіціантки в розшитих блискітками смарагдових топах та коротких спідницях сервірували столики.

Гра в покер саме закінчувалась, і Тодд складав свої зубочистки в пластиковий мішечок.

– Еліот прийде з хвилини на хвилину, – сказав він. – Може, почекаєш його в кабінеті?

– Сподіваюся, я йому сподобаюся.

– Ти ж жінка, хіба ні? Без образ.

Я розсміялася.

– Жодних образ.

Він провів мене в кабінет, в якому на стінах висіли фотографії, на більшості з яких вродливі старлетки обіймали огрядного сивого бізнесмена в костюмі в смужку, з підписами «Моему хорошому другові Еліоту».

Через п'ять хвилин двері відчинилися, й чоловік, що увійшов у середину, лише віддалік нагадував героя фотографій. Зараз він був дуже худим, одягненим у коричневі слакси та шовкову блакитну спортивну сорочку з розстібнутим коміром, а на шиї в нього висів важкий золотий медальйон. Великі персні з діамантами зблискували на пальцях обох рук, а волосся було пофарбоване в чорне.

– Еліот Нельсон, – представився він, і, побачивши мій роззявлений рот, кивнув на фотографії. – Трохи змінився, ге? Сів на жорстку дієту минулого року та втратив більше ста фунтів.[25 – ? 45,4 кг.] Як новий чоловік, ге? Непогано, як на сорокап'ятирічного.

Він усміхнувся. Зморшки виступили навколо очей, а щелепа випнулася вперед. Взагалі, то був худорлявий, обтягнутий жорсткою шкірою, чолов'яга, але оті пухкі щічки, друге підборіддя та мішки під очима робили його схожим на дружнього усміненого бульдога.

– Ви виглядаєте років на двадцять молодшим, – збрехала я.

Я подумала, що він пережив якусь кризу середнього віку, та й сама знала, як це сидіти на дієті.

– Отже, ти хочеш працювати офіціанткою. Досвід маєш?

– Я обслуговувала столики скрізь – від закусточних із масними немитими ложками до вишуканих ресторанів. Останнім моїм місцем роботи було «Дикі двійки» в Ньюарку.

Він кивнув та зголодніло на мене подивився.

– Добре, ми тебе перевіримо. Можеш почати вже сьогодні, на вечере?рі. Ти, здається, справила неабияке враження на Тодда. Зазвичай він не дає жінкам другого шансу.

– Ви не пошкодуєте, – сказала я. – Я дуже хороша та швидка.

Він обвів руку мені навколо талії.

– Швидких я люблю та, сподіваюся, ти не занадто хороша.

Я поплескала його по щоці та сказала:

– Швидкі в мене ноги, а хороші – руки. Маю чорний пояс із карате.

Він засміявся та підніс руки вгору:

– Просто жартую. Але, можливо, яось попрактикуємось із тобою в кунг-фу. Ходімо, познайомлю тебе з Еві, нашою головною офіціанткою. Вона ознайомить тебе з обов'язками.

Еві принесла блискучу смарагдово-жовту уніформу та показала, де можна переодягтися. Вона познайомила мене з іншими офіціантками, кухарями, помічниками, прибиральниками, показала, де знаходяться меню, і ще раз пояснила, як приймати та передавати замовлення.

– Єдиний, кого варто остерігатися, – то Еліот, – сказала вона.

– Що ти маєш на увазі?

– Він, відколи схуд, перетворився на типового мужлая. В того старого донжуана аж надто часто руки сверблять. От він і лізе ними, куди не просять.

– Я слідкуватиму за ним, – сміючись, відказала я.

– Зараз тобі смішно, але коли він притисне тебе в закутку за шинквасом чи на кухні, буде непереливки. У мене вже всі стегна та дупа сині від його скубання. Він змінив трьох дружин та сімох офіціанток, і це тільки ті, про яких я сама достоту знаю.

– А той, інший?

– Тодд? Раніше він надто захоплювався азартними іграми, щоб ще знаходити час на жінок. Але тепер він член «Анонімних азартних гравців», тому хтозна. Можливо, він спрямує свою енергію в інше русло.

– Дякую за попередження, – сказала я.

Оскільки я була новенькою, мені доручили обслуговувати столики, що стояли якнайдалі від центру залу, тож я могла спостерігати, як метрдотель вітає та проводить відвідувачів до їхніх місць. Дивилася, як Еві виписує замовлення, підходить до бару за напоями, а тоді передає свої записи на кухню. Нічого складного.

Нарешті група з шести осіб вместилися за один із моїх столиків. Мені, як завжди, не пощастило, бо то були три буркотливі пари середнього віку, й одразу стало зрозуміло, що з моїми першими клієнтами буде нелегко.

– Бажаєте чогось випити? – запитала я.

– Одне дуже сухе мартіні з горілкою, – сказав один із чоловіків, підморгнувши мені.

То був здоровань із товстою шиєю гравця в регбі. Я подумала, що він, мабуть, продає вживані автомобілі.

– Викресліть, – повідомила його дружина. – Леонарде, якщо ти вип'єш хоча б одну склянку, я просто підведу і піду.

Він спохмурнів і попросив скасувати мартіні. Більше ніхто нічого пити не хотів. Я взяла їхні замовлення, а дорогою до кухні попросила бармена приготувати дуже сухе мартіні з горілкою без оливки та налити в склянку для води. Мені пощастило уникнути пальців Еліота, коли я забирала напій.

Я повернулася до столика та вдала, ніби щось не так зі склянкою Леонарда.

– Тут якийсь бруд, сер. Я принесу вам іншу. – Я замінила воду на мартіні та підморгнула, щоб він зрозумів, у чому річ. – Вода за рахунок закладу.

Коли я повернулася з тарілками морепродуктів та реберцями, Леонард підморгнув мені та передав порожню склянку:

– Я б випив іще водички, будь ласка.

Він залишив більше грошей, щоб заплатити за мартіні, а також додав п'ять доларів чайових. Коли він вже збирався йти, я спитала, чим Леонард займається, й дізналася, що він власник рибної крамниці.

Я швидко та вміло впоралася з іншими столиками, сміялася з відвідувачками та жартувала з чоловіками, що залицялися до мене. Було весело. З усіх робіт, якими коли-небудь займалася Саллі, мені завжди найбільше подобалося обслуговувати столики, тому що де б це не було, я дуже люблю знайомитися з різними людьми та вгадувати, звідки вони та що роблять. І погляньмо правді у вічі, завжди приємно знаходити гроші на столиках після того, як відвідувачі йдуть, чи бачити, наскільки їм сподобалося твоє обслуговування, коли вони додають щедрі чайові до своїх чеків із кредитних карток.

Найменше мені подобалося прибирати своє робоче місце, готувати столики для нових відвідувачів, досипати солі, перцю та інших приправ, витирати пляшечки з кетчупом, розстеляти скатертини та розкладати столові прибори. Тому я вирішила доручити цю справу Саллі. Після того як обміняла готівку за чеками, дістала свої чайові та задля безпеки сховала їх у бюстгальтер, я звільнила місце.

Вийшла Саллі геть зачумлена. Все, що вона пам'ятала, це те, як сиділа у кріслі у барі та розпитувала Тодда Крамера про роботу. Вона глянула на годинник. Шість годин п'ятдесят хвилин зникло з її життя. Була вже десята вечора, а вона сиділа зодягнена в блискучий короткий топ і дуже коротку спідницю. В приміщенні було вже майже порожньо, але столи вгиналися під брудними тарілками, на підлозі в проходах лежали розкидані папірці та серветки, а інші офіціантки сиділи за баром та рахували свої чайові.

– Гей, маленька, мо', ше один скотч із содовою?

Саллі почула голос, краєм ока побачила низького огрядного відвідувача, та не була впевнена, що то звертаються до неї. Вона підвелась не в змозі поворухнутись, бо розум не контролював її тіло.

– Щось не так? – пролунав м'який низький голос.

Вона підвела голову й побачила стурбоване обличчя Тодда. Він гриз зубочистку та розглядав Саллі.

– Ні. Тільки трохи голова болить. Я... Я... – Тоді вона побачила блокнот із замовленнями у себе в руці. – Не можу згадати, куди поділа олівець.

– Він у тебе в волоссі. – Тодд простягнув руку, витягнув його та подав їй. І заспокійливо торкнувся її руки. – Ти сьогодні добре попрацювала. Ти хороша офіціантка. Думаю, той клієнт хоче привернути твою увагу.

Саллі нарешті змогла поворухнутися та підійшла до товстого чоловіка, який махав склянкою в її бік. Вона прийняла його замовлення, скотч із содовою, але коли відвернулася, відчула, як його рука ковзнула її задком та стиснула його.

Вона зойкнула та впустила склянку. Та розбилася, а Саллі вибігла з залу до дамської кімнати і спробувала впоратися з собою.

Ось те, про що я їй говорила. Їй не варто було так хвилюватися і сприймати його серйозно. Треба було пожартувати з ним, підіграти йому. Чоловікам це подобається. І тоді все відбувається без проблем, а ти отримуєш хороші

щедрі чайові. То й що, що він тебе помацав? Легенький доторк для тебе нічого не вартий. Але не для Саллі. У неї все йде шкереберть, варто якомусь хлопцеві хоч мізинцем торкнутись її грудей. Вона сиділа у вбиральні, повторюючи собі, що треба триматися. Такі речі вже траплялися раніше, але тепер лікар Еш допоможе їй зрозуміти причину. Він має їй допомогти контролювати власний розум.

Саллі відчула якусь гулю в своєму ліфчику, полізла туди і витягла скручену пачку банкнот. Сорок три долари. Що ж, подумала вона, що вона сьогодні не робила б, це в неї вийшло непогано. Тодд Крамер сказав, що вона хороша офіціантка, а чайові це підтверджували.

Коли вона вийшла з дамської кімнати, то відчула, що тримає ситуацію під контролем, однак ще трохи нервувала. Вона аж підскочила, коли Еліот запитав, чи в неї все добре. Вона не знала, хто це, але він виглядав, як один із тих типових «Ромео середніх років», які вешталися по танцювальних залах.

– Просто трішки втомилася, – стримано сказала вона.

Еліот усміхнувся.

– Тоді вперед, збирайся і додому, – сказав він. – Я попрошу якусь іншу дівчину замінити тебе. Перша ніч буває найважчою. Але ми з Тоддом хочемо, щоб ти знала, що тобі немає за що турбуватися. Робота – твоя.

Отже, то був партнер, який її найняв. Вона б нізащо не здогадалася.

Саллі подякувала йому, а коли побачила двох інших офіціанток, що прямували до дверей з табличкою «Тільки для персоналу», то пішла за ними до кімнати, у якій спочатку розгубилася, бо не бачила сукні, яку одягала зранку. Вона трохи постовбичила там, чекаючи, доки інші одягнуться, й коли вони забрали свій одяг та повісили уніформу, залишилися тільки три речі – зелений брючний костюм, синя сукня та червона спідниця зі светром. Вона повернулася до туалету та просиділа там доки інші дві офіціантки не закінчили. Залишилася тільки синя сукня, тож вона вдягнула її. Трішки затісна, але вона сподівалася, що то її, бо в іншому випадку їй доведеться багато пояснювати.

Коли вона вийшла, Еліот підморгнув їй.

– Побачимося завтра ввечері.

Вона кивнула, але подумала, що не має наміру більше повертатися сюди. Вони всі були дуже приємними людьми, але тут надто неспокійно та швидко для неї.

Три

Наступного дня Саллі пішла до клініки Мідтауна на розі вулиць Лексінгтон та П'ятдесят п'ятої. Зовні крило Центру психічного здоров'я мало вигляд, як і будь-яка інша офісна будівля зі скла та хрому. Меггі Голстон, худенька, зі щічками, як у бурундука, медсестра лікаря Еша повела її в кімнату огляду та залишилася, щоб занотувувати.

– Зараз я залюбки поясню своїм пацієнтам все, що можу, якомога більше, – сказав Роджер. – Амобарбітал допоможе нам подолати перешкоди у вашому розумі, допоможе пригадати речі, які ви забули. Щойно ви отримаєте препарат, я застосую процес, що називається вікова регресія, відправлюся з вами у ваше дитинство, щоб допомогти дізнатися про певних людей чи події, які могли б пояснити ваші проблеми.

Саллі дуже налякалась. Я відчувала, як вона дрижить. Він вколов їй препарат, тоді попросив порахувати у зворотному порядку від ста. Поки вона дісталася до вісімдесяти восьми, то почала пропускати цифри, плутатися в них, язик заплітався. Її рот ніби набили ватю.

– Тепер, Саллі, – сказав він. – Не засинайте. Залишайтеся при тямі та зосередьтеся. Повернімося до вашого дитинства. Коли я полічу до п'яти, ви опинитеся в періоді, коли ще не було жодних втрат свідомості та провалів у пам'яті. Ви розплющите очі та побачите все перед собою, ніби воно на екрані телевізора, відбувається з кимсь іншим. І ви опишете все, що побачите, почуете та відчуватимете. Ви мене розумієте?

Вона кивнула.

– Що ж, тоді добре, – сказав він. – Один-два-три... чотири... п'ять!

* * *

Вона розплющує очі, дивиться на телеекран у голові та розповідає йому, що бачить.

Вона дуже маленька. Її батько, Оскар, худорлявий сутулий чоловік із тоненькими вусиками та сонними очима, бере її з собою на свій короткий шлях доставки пошти, дозволяє нести листи до поштових скриньок чи передавати їх леді, які стоять біля входних дверей та гладять її по голові за те, що вона така гарна дівчинка. Одна жінка пригощає її шматком пирога, і вона вимащує свою зелену сукню гарячою яблучною начинкою. Але Оскар цього не помічає. Він іде далі, усміхається сам до себе, ніби сміється крізь сон. Коли його шкіряна поштова сумка стає порожньою, він садить у неї Саллі та несе додому. Вона неймовірно щаслива. Вона знає, як сильно він її любить, і вона любить, коли він щоночі перед сном розповідає їй казки, які дістає зі своєї бездонної магічної поштової сумки. Та одного дня, коли їй було чотири роки, він заходить у «Трилисник», щоб перехилити кілька чарочок, підносить її в сумці та садить на бар, а вона лякається, бо вже двічі він раніше сильно напивався і йшов кудись, залишивши її. Одного разу він загубив її в цирку на Медісон-сквер-гарден, [26 – Madison Square Garden – спортивний комплекс у Нью-Йорку, місце проведення багатьох заходів.] після того, як випив зі своєї металевої фляги, а ще одного разу в метро він сів у поїзд без неї. Вона пробивалася крізь натовп, плакала та

верещала, а коли поліцейський підхопив її, то закричала: «Мій татко загубився! Мені треба знайти свого татка!»

Якогось дня, після того, як він загубив повну торбу пошти, Оскар зник назавжди. Її мама сказала, що він, мабуть, так напився, що впав у Гудзон[27 – Hudson River – річка на сході США.] і втопився, але Саллі ніколи в це не вірила. Й до сьогодні, коли б вона не побачила уніформу поштаря, вона вдивляється, чи це не стомлений чоловік із сумними заспаними очима та тонкими вусиками, який іде й сміється сам до себе. Вона впевнена, що він думає, ніби загубив її десь і дотепер шукає.

– Дуже добре, Саллі. Тепер розслабтеся. Воно все до вас повертається. Ви бачите свого вітчима та матір?

Канал перемикається, й тепер Саллі бачить їхній однокімнатний будинок та описує його. Ніч. Навкруги безлад. Велике розбурхане двоспальне ліжко, а біля нього – її ліжечко. В дров'яній печі потріскує полум'я. Її мама шие. Вона розтовстіла і носить безформну домашню сукню. Темно-каштанове волосся зв'язане ззаду в жмуток. Лінії під очима роблять її схожою на жінку, що надто часто плаче.

Саллі сидить на підлозі, грається зі своїми ляльками та бачить, як її вітчим, Фред Ва?ент, вимикає телевізор. Він підводиться з м'якого плетеного крісла та каже: «Вів'ен, виведи малу».

Її мама відповідає: «Я втомлена, Фреде. У мене болить голова...»

Фред окидає її лютим поглядом і зсовує назад свій кашкет, який він носить завжди, навіть у домі, й стає видно западину в лисому черепі, де його колись вдарили по голові під час п'яної бійки.

«Я сказав, відведи малу та пішли в ліжко».

Її мама опускає плечі та зітхає. Обличчя колись ніжне та красиве стало одутлим та зблідло й тепер виглядає, як шматок обвислого тіста.

Вона кидає своє шиття назад у кошик, бере Саллі та її чотирьох ляльок і відводить до кімнатчини, а Саллі починає тихо плакати, бо її лякає темрява.

Екран телевізора в її голові темніє, каже Саллі, й вона чує якісь звуки – думає, що то крісло – ним підпирають двері. Саллі налягає, але вони не відчиняються. Через кілька хвилин починають скрипіти пружини ліжка, й вона уявляє, що то вони вдвох стрибають на постелі. Саме такі звуки були, коли вона сама скакала на ліжку, а мама кричала, щоб вона зупинилася. Вона уявляє, як вони плигають на ліжку, щоб воно отак скрипіло, але не розуміє, чому їй не можна дивитися. Вона думає, що то, мабуть, дуже погано, отак стрибати на постелі, бо мама завжди кричить на неї, щоб вона припинила це робити, а коли вони самі цим займаються, її замикають в кімнатчині.

Коли мама відчиняє двері та випускає її, Фред, як завжди, вже хропе в ліжку, роззявивши рота так, що видно проміжки на місці його передніх зубів, і Саллі залазить до свого ліжечка.

Сльози біжать щоками, й вона тремтить, коли згадує, як мама інколи забуває про крісло, не підпирає клямку. Саллі може трішки прочинити двері та бачить їх обох, голих, під жовтим світлом настільної лампи. Вони не стрибають на ліжку. Її мама стоїть на колінах, підвівши зад, а Фред – на ній, і вони дригаються, як ті собаки. Його обличчя розшарілося, а голова виглядає завеликою для такого худого тіла, і він погаркує.

Коли Фред злізає й Саллі бачить ту штуку, якою він штрикав її маму, о Господи, як же вона лякається. Вона втрачає свідомість.

Згадуючи це, Саллі закричала та почала розхитуватися вперед-назад, під стікав її обличчям. Вона відчула пронизливий біль у шиї та очах, і просто там, в кімнаті для огляду, втратила свідомість.

* * *

Белла розплющила очі та роззирнулася довкола, міркуючи, що ж збіса трапилось, але коли побачила Роджера, то зразу ожила, облизала губи та вдалася до свого гортанного голосу «а-ля Мей Вест[28 – Mae West (1893?1980) – американська актриса, співачка, сценаристка та секс-символ середини XX століття. Відома своїми двозначними пікантними висловлюваннями та відвертою сексуальною поведінкою, що спричиняла їй проблеми з цензурою.]».

– Привіт, красунчику...

Його очі округлились, і він вже збирався щось сказати, але передумав. Він кинув швидкий погляд на Меггі та привернув її увагу легким застережливим похитуванням голови. У неї щелепа відвисла.

Коли Белла побачила, що лежить на столі для огляду, то сіла та нахилила ноги вбік, і провела пальцями по стегнах. Все ще імітуючи Мей Вест, вона заговорила хрипким голосом.

– Що ж, що б там у мене не було, доку, сподіваюся, це тебе не зупинить, і ми якось здибаємося та гарненько гульнемо.

Коли вони так і не заговорили, Белла припинила свою імітацію та розсміялася:

– Ви обое маєте такий вигляд, ніби пацієнтка вмерла, а потім знову ожила. Сподіваюся, це не якась антисоціальна хвороба.

Роджер нарешті знайшов сили заговорити, хоча перші слова трохи прохрипів:

– Чи не могли б ви назвати своє ім'я для запису?

– А ми записуємо? Я не чую музики.

– Я маю на увазі, для запису нашої розмови.

- А такого запису. Мене звуть Белла. З італійської це означає «вродлива». Я не розмовляю італійською, але один шукач талантів, якого я дуже зацікавила, якось це мені розказав.

Роджер кивнув, і я бачила, наскільки йому важко зберігати спокій.

- Ви не могли б сказати, скільки вам років?

- Більше вісімнадцяти, - сказала вона і захихотіла.

- Ви знаєте, де ви зараз?

Белла роззирнулася.

- Ну, я на столі для оглядів, а у вас білий халат. Можливо, я на знімальному майданчику «Головного госпіталю»[29 - General Hospital - американський телесеріал, медична драма. Почав демонструватися у 1963 році й триває досі. Найтриваліша мильна опера в Америці та третій найдовший серіал у світі.] і в мене проби на роль. - Вона потягнулася і заклала руки за голову, влаштовуючись у надзвичайно недвозначній позі. - Я зроблю все, щоб почати кар'єру актриси. Я дуже талановита.

- Я лікар, Белло. Я тут, щоб вам допомогти.

Белла засміялася.

- Боженько, де я таке вже чула.

- Це - Меггі Голстон, моя медсестра. А я лікар Роджер Еш, ваш психіатр.

Вона раптом сіла та випросталася.

- Психіатр? Постривай, здоровило. Я не божевільна.

- Звісно ж ні, - сказав він. - Але я тут для того, щоб допомогти вам упоратися з вашою проблемою.

- Нема у мене ніяких проблем.

- Вам щось говорить ім'я Саллі Портер?

Вона відхилилась назад і з огидою втупилася в стелю.

- Ой бля! То он у чому річ.

- Отже, ви таки її знаєте.

- Не особисто, та я чула про неї від декого, хто знає.

- Від кого ж?

- Деррі.

- Якої Деррі?

– Просто Деррі, це все, що я знаю. Я ще бачила одяг Саллі, читала деякі її листи і скажу вам, вона найтупіша, найсіріша та найнудніша людина, про яку я коли-небудь чула.

– Чому?

– Деррі каже, що все, чого Саллі взагалі хоче в житті, – це сидіти вдома та доглядати будинок. Все, про що вона взагалі думає, – це про те, як забрати своїх двійнят від її мерзотного колишнього чоловіка. Вона ніколи не хоче вийти потанцювати чи на якесь шоу. Ніколи не накурюється. Господи, ну й тівняне ж у неї життя.

– Як ви з нею пов'язані?

Белла на якусь мить задумалась:

– Я не дуже обізнана.

– Як тоді це працює? Ви обоє постійно контактуєте, одночасно? Чи вас завжди немає, коли є Саллі?

– Ну, – сказала вона, – це ніби ти хочеш пісяти, а бачиш, що всі кабінки в дамській кімнаті вже зачинені, й ти не можеш зайти, тому що там скрізь «зайнято». Ти чекаєш, чуєш звуки срання і злив води, але тільки одна особа може використовувати кабінку одночасно. Та, як я вже сказала, мені про неї розповідає Деррі.

– Тож ви не знаєте, що відбувається в свідомості Саллі?

– Я й не знала, що в неї є свідомість.

– Чи ви коли-небудь усвідомлюєте речі, які відбуваються, коли вас немає?

– Тільки те, про що я можу здогадатись. Як-от, минулого року, ще до розлучення, я вийшла назовні та зрозуміла, що вона на весіллі. Дуже дивно, бо переважно, то я відвідую різні гулянки. Але Саллі та Ларрі – її колишнього чоловіка – запросили, і от я опиняюся на танцмайданчику, а один чувак так притис мене до себе, і я відчувала, який у нього стояк. Тоді я й зрозуміла, чому тут опинилася. Саллі просто не знає, як поводитися з чоловіками.

Отже, я з тим чуваком танцювала весь вечір і, як виявилось, то був друг нареченої. Пару наречених я навіть не знала. Але той чувак був іще тим живчиком. Ми пішли до його номера в готелі, він роздягнув мене в ліжку та цілував груди, і це останнє, що я пам'ятала, доки звуки дощу у вікні не розбудили мене на світанку, а того типа вже не було. Від Деррі я дізналася, що Ларрі збіса багато гризся з Саллі через це і, як я зрозуміла, то була остання крапля, що й призвела до розлучення.

– Ви щось знаєте про спробу самогубства Саллі?

Белла здивувалася:

- Вона намагалася копита відкинути?

- Ви про це не чули?

- Ну, я досить давно не контактувала з Деррі, тож не чула останніх пліток. Та рано чи пізно вона мені розкаже. Вона в захваті від людей та речей, які вони роблять, і вона любить балакати про різне. Тобі варто з нею познайомитися. Думаю, вона тобі сподобається.

- Саме це я й планую зробити. Не сьогодні, бо вже пізно, але, можливо, під час нашого наступного сеансу. І я б хотів подякувати вам, Белло, ви нам дуже допомогли.

- Звертайся, доку. Я бачу, ти досить гарненький.

Роджер ніяково глянув на Меггі, а тоді незграбно посміхнувся Беллі:

- Дякую вам, Белло. А зараз час заплющити очі та заснути. Я рахуватиму, а коли дійду до п'яти, прокинеться Саллі, вона себе добре почуватиме та запам'ятає з цієї розмови достоту стільки, скільки сама захоче. Саллі, ви зможете запам'ятати її повністю, частково або не пам'ятати зовсім.

Коли він закінчив рахувати, вона прокинулася та роззирнулася довкола, приголомшена та налякана, бо нічого не пам'ятала. Це її засмутило, бо скидалося на черговий провал у пам'яті.

- Я так не можу, - захлипала вона. - Я хочу жити нормальним життям. Хочу йти спати, а зранку прокидатися без цієї жахливої тривоги. Я божевільна, докторе Еш?

Роджер відповів:

- Вам не варто так думати. Це не божевільня.

- Тоді що це?

Якусь хвилину він повагався, переводячи погляд від Меггі на Саллі, ніби не був впевнений у тому, що збирався сказати.

- Знаю, це, можливо, буде важко прийняти...

- Будь ласка, - сказала вона. - Я відчуваю, ніби весь мій світ розпорошується на шматки.

- Не можу бути впевненим, звісно, але, думаю, що ми тут маємо справу з психічним станом, який останнім часом можна спостерігати дедалі частіше. Аж до сорокових років було зафіксовано лишень приблизно ста п'ятдесяти випадків, які психіатри зараховували до істеричних неврозів дисоціативного типу. Відтоді з'явилося тисячі схожих випадків, й тепер вони мають окрему нову класифікацію - «дисоціативні розлади».

Її брова зморщилась, і Саллі похитала головою.

- Я не розумію. Що це означає?

Він помовчав, а тоді нахилився вперед.

– Ви коли-небудь бачили фільм «Три обличчя Єви»?

Саллі похитала головою.

– Я ніколи не ходжу в кіно.

– Читали коли-небудь книжку «Сивіла»?

Вона знову похитала головою, але її тіло почало тремтіти.

– Я не читала, але чула про неї. Як це все стосується мене?

– Що ви чули про «Сивілу»?

– Жінка з розладом множинної... – Вона округлила очі та витріщилась на нього. – Ви хочете сказати?...

– Я невпевнений, Саллі. Але маю підстави вважати, що розлад множинної особистості – частина вашої проблеми.

Саллі була вражена. Вона знала, що він достоту помиляється. Це найбезглуздіша річ, яку їй коли-небудь доводилося чути. Та вона не хотіла йому заперечувати. Неправильно заперечувати лікареві. Якщо вона скаже, що не вірить у це, він, швидше за все, вижене її та більше не допомагатиме. А Саллі знала, що потребує допомоги. Тільки якщо їй покращає, суддя поверне дітей. Тож варто бути обережною, щоб не образити доктора Еша.

– Вам часто доводилося мати з таким справу? – спитала вона.

– Ви у мене перша, – сказав він.

– Це через мою множ... через те, що ви сказали... тому ви погодилися мене лікувати, хоча зазвичай не берете пацієнтів із нахилами до самогубства?

– Чесно вам скажу, так.

Саллі не знала, добре це чи погано, що він ще ніколи таким не займався. Вона була впевнена, що не має жодної множинної особистості. Та вона не збиралася з ним сперечатися. Якщо доктор Еш відчував, що в неї є щось, що може його зацікавити, він продовжуватиме її лікувати. І це єдине має значення.

– Саллі, ви отримуєте якісь сигнали перед тим, як непритомнієте та втрачаєте контроль?

– Зазвичай перед головним болем з'являється дивне відчуття на кшталт холодку та електрики в повітрі.

Він собі це записав.

- Звучить майже як епілептична аура - попередження перед нападом. - Тоді він відкинувся на кріслі та вдумливо постукав олівцем по столу. - Ви матимете змогу працювати, жити та давати собі зі всім раду, доки ми намагатимемося вирішити вашу проблему. Можливо, це займе трохи часу, та ми зробимо все можливе, щоб вам допомогти. Бачитимемося з вами двічі на тиждень, для початку - по понеділках та п'ятницях о десятій - а згодом врегулюємо сеанси, якщо буде потрібно. Побачимося в п'ятницю.

- Я довіряю вам, докторе Еш. Що б там у мене не було, я знаю, ви знайдете спосіб, як мене вилікувати.

- Знайдемо, Саллі, - сказав він. - Принаймні ми спробуємо.

Коли вона вийшла з лікарні, то спробувала уявити собі, як би це було, мати множинну особистість, коли всередині неї жили б різні люди. Та сама думка про це здалася дурнуватою.

Доктор, звісно ж, помиляється, подумала вона. Але якщо він продовжуватиме її лікувати, то зможе знайти справжню проблему, а тоді врятує її.

Міський автобус був переповнений. Поки Саллі трималася за поручні, великий молодий чоловік з прищами на обличчі та руками в кишенях притиснувся до неї ззаду й почав тертися. Вона спробувала змінити позу, але той щоразу підсувався, а вона зніяковіла та розгубилася - Саллі була надто сором'язливою, щоби щось сказати чи зробити. І він продовжував на неї налягати. Вона відчувала його притиснутий стояк, він об неї терся... терся... Саллі відчула холодок - те, що Роджер назвав ауру - а тоді головний біль, і я вже знала, що зараз станеться. Я просто відійшла вбік.

Різко вирвалася Джинкс. Вона з усієї сили тупнула підбором по його ступні, проклинаючи чоловіка словами, які я не повторюватиму, а тоді сильно врізала коліном йому між ніг. Чоловік завив, а інші жінки в автобусі зааплодували. Коли ми дісталися нашої зупинки, Джинкс вислизнула та залишила Саллі напризволяще, вражену тим, що автобус несподівано майже зовсім спорожнів.

Водій усміхнувся їй, коли вона виходила.

- Ви дали йому жару. Закладаюся, він більше ніколи такого не зробить.

Саллі витріщилась на нього.

Інколи мені її справді шкода. Вона здуріє, коли нарешті справді зрозуміє та прийме те, що Роджер вже починає дізнаватися про нас усіх. Ми наче банка з хробаками. Я знала, Роджер нас врешті-решт розплутає. Він розумний. Та що він робитиме після? Тобто, ось ми існуємо. Звісно, якщо б він міг нас вбити, тіл не залишиться, тож, це стало б ідеальним злочином.

* * *

Тиждень промайнув швидко. Мені подобалося працювати в ресторані, та й чайові потекли рікою. Еліот був справді вражений. Він запросив мене на

побачення, але я змогла від нього відкараскатися. Ніяк не могла дочекатися п'ятниці. Я дуже хотіла зустрітися з Роджером.

Саллі з'явилася в його приватному кабінеті рівно о десятій.

– Сьогодні ми робитимемо дещо інше, Саллі, – сказав Роджер. – Замість препарату я застосую гіпноз, і так ми зможемо відновити багато дитячих спогадів, які ви забули. Ви не проти?

Вона кивнула.

– Отже, я б хотів, щоб ви дивилися на відблиск цієї золотої ручки на світлі. Не зводьте з неї очей та уважно слухайте мій голос. Пильно дивіться та зосередьтеся на моїх словах, і згодом ви відчуєте надзвичайну сонливість.

То було неймовірно. Я ще ніколи не бачила сеансів гіпнозу, хіба в кіно. Чесно кажучи, я не думала, що це спрацює, бо десь чула, що потрібно бути розумним, щоб тебе змогли загипнотизувати, а Саллі тямущістю не надто вирізнялася. Та вона наполегливо намагалася догодити йому, витріщалася на блиск золота, слухала м'який низький голос Роджера й повільно вмлівала. А тоді її розум спорожнів, як це відбувається, коли вона засинає. Зазвичай у такі моменти виходжу я, та я не рухалась, хотіла подивитися, що ж буде далі.

– Коли я порахую до трьох, ви розплющите очі, але все ще залишитесь під гіпнозом. Я ставитиму запитання, а ви зможете відповідати на них та розмовляти зі мною, природно та легко. До скількох, я сказав, долічу?

– Трьох...

– Добре. Один... два... три...

– Тепер скажіть мені, Саллі. Ви знаєте когось на ім'я Белла?

– Колись у мене була лялька, коли я ще була маленькою. Я називала її Беллою.

– Розкажіть мені про неї.

– Я уявляла, що вона справжня і розмовляла з нею.

– Вона вам відповідала?

Якусь мить Саллі мовчала. А тоді прошепотіла:

– Вони розігрували виставу в школі, про Білосніжку та сімох гномів. Королева Белла була такою смішною відьмою-королевою, що я уявила, ніби моя лялька – то вона, а тоді лялька Белла заговорила до мене.

– Ви давали імена якимось іншим лялькам?

Вона кивнула.

Роджер мовчав, але вона просто сиділа з думкою: «Зачекай, нехай сам запитає».

– Коли це було?

– В різні періоди.

– Як же їх звали?

– Нола.

– А ще?

– Деррі.

– Були ще якісь?

Вона зітхнула з полегшенням, що він витяг це з неї.

– Джинкс.

– Хтось іще знав імена ваших ляльок?

Вона похитала головою.

– Я ніколи про це не розповідала. То були мої особисті друзі. Я назвала Деррі за серединою імені Попелюшки – Сін-дер-елла.

– Зрозуміло. Чому ж ви вирішили назвати її таким ім'ям?

– Тому що так звали мое кошенятко.

Він зачекав, але й вона не поспішала говорити.

– Що сталося з вашим кошеням?

– Воно померло після першого ж життя, хоча в неї мало бути їх дев'ять. Мій вітчим, Фред, збрехав мені.

– Деррі була першою лялькою, якій ви дали ім'я?

– Ні.

– Назвіть їх за порядком появи імен.

– Джинкс була першою. Тоді Деррі, потім Белла. Нола – остання.

– Тепер, Саллі, слухайте мене уважно. Я б хотів поговорити з першою, з Джинкс. Як ви думаєте, вона зі мною побалакає?

Саллі знизала плечима.

– Що ж, тоді гаразд. Коли я промовлю слова «Вийди на світло», ви заснете, а натомість з'явиться інша особистість і порозмовляє зі мною. Коли я скажу

«Повертайся в темряву», ця особистість повернеться туди, звідки й прийшла. Які слова я говоритиму?

– Вийди на світло або Повертайся в темряву.

– Гаразд. Тепер, Саллі, я б хотів поговорити з Джинкс. Джинкс, вийди на світло.

Як тільки він сказав, що хоче порозмовляти з Джинкс, я здивувалася. Мені здавалося, після того, що Белла розповіла йому про мене, він захоче поговорити саме зі мною. Не думала, що він планує піти в такому порядку. Та то був не найкращий час, щоб випустити Джинкс. Якщо б він це зробив, виникли б проблеми. Роджер нічого не знав про Джинкс і не був готовий до зустрічі з нею. Можливо, то було неправильно, та коли він сказав «Вийди на світло», я взяла це на себе і вийшла натомість сама. Джинкс би ошаліла.

– Привіт, – сказала я. – Знаю, ви посилали за Джинкс, але я подумала, що краще вам спочатку познайомитися зі мною та поговорити про неї, бо вона дуже небезпечна особа.

– А ви хто?

– Деррі.

– Як ваші справи, Деррі?

– Та не фонтан.

– Що не так?

– Ну, раніше мені було набагато легше виходити, ніж тепер. На початку я прослизала в свідомість Саллі, як рука в рукавичку. Тепер мій час скоротився.

– Чого ж вам хочеться, Деррі?

– Бути справжньою людиною. Постійно бути назовні, щоб можна було кататися на лижах, плавати під вітрилами, літати. Я б хотіла спробувати парашутизм.

– Ви коли-небудь таким займалися?

– Одного разу я пробувала кататися на лижах, коли влаштувала собі вихідні у Вермонті. Саллі так і не допетрала, де звихнула щиколотку. Зараз я бігаю зранку.

– Що ви думаєте про Саллі?

– Вона – мабуть, найнудніша людина, з якою мені коли-небудь довелося знатися. Ви собі не уявляєте, яка це мука, коли тобі доводиться цілими днями дивитися мильні опери та телевікторини або прибирати дім. Один день ти пилососиш, наступного – переш одяг, потім миєш вікна і так далі, знову й знову. Господи, все одно там швидко стає брудно, і ти мусиш починати все заново. Для мене це не життя. Моя єдина радість – обслуговувати клієнтів у ресторані.

- Можете пояснити, чому ви з'явилися замість Джинкс?

- Ну, я почула, як ви запрошували її порозмовляти. І подумала, що краще спочатку вийду сама і, скажімо, попереджу вас. Джинкс настільки переповнена ненавистю, що ви собі й не уявляєте. А ще вона розумна і хитра. Обведе вас навколо пальця, а потім прикладе до жару вогню.

- Вона може мені нашкодити?

- Все, що я можу сказати, це якщо вам коли-небудь доведеться з нею порозмовляти, переконайтеся, що при собі вона не має зброї.

- Джинкс коли-небудь когось вбивала?

- Ще ні. Та можу сказати, що на це вона здатна. І вона сильнішає. Джинкс думає, що життя - це одна велика гонка на виживання. Залізай у машину та розчави всіх до того, як вони дістануться до тебе.

- Ви, виходить, багато знаєте про Саллі та Джинкс. Зате Саллі розповідала про вас тільки як про ляльку зі спогаду. Можете пояснити, як це відбувається?

- Ну, я єдина, хто знає, що відбувається зі всіма особистостями, з Саллі та іншими, що вони роблять, про що думають, коли виходять назовні. Я єдина, хто бачить, як все коїться, навіть коли не виходжу. Та я не можу їх контролювати. Коли хтось виходить, то може робити все, що хоче, бо ми всі - різні люди. Інші мене знають і знають те, що я розповідаю їм про кожну. Окрім Саллі. Вона все ще не здогадується, що ми існуємо, але впевнена, що щось не так.

- Але як це відбувається, коли ви не зовні? Як ви знаєте, що твориться?

- Коли я назовні, то сприймаю все своїми відчуттями. Коли назовні виходить якась інша, я ніби сиджу в куточку всіх свідомостей. Тому я знаю, що відбувається, але сприймаю це тільки так, як сприймає інша особа. Наприклад, Джинкс майже не відчуває болю. Тому я не боюся ляпасів чи ударів, коли все контролює вона. У Ноли короткозорість, тому коли вона не вдягає окуляри, все навколо стає розмитим. Коли назовні Белла і вона танцює, я відчуваю ритм музики. Так я бачу світ по-різному. В школі я не надто сиділа за книжками, але дізналася багато корисного від інших.

Роджер дивився на мене, кивав та посмикував себе за вухо.

- Деррі, ви б могли мені розказати, звідки ви всі з'явилися?

- Ми просто тут, - сказала я йому. - Завжди були, відколи Саллі дала імена лялькам. Не знаю, як це трапилось, але після того ми стали справжніми людьми з іменами - тільки вона про це не знає. А тепер можна я вам поставлю запитання?

Він, здається, здивувався, але кивнув.

– Добре, – сказала я, – щодо цієї терапії, яку ви проводите з Саллі. Це означає, що ми всі інші помremo?

Я, схоже, захопила Роджера зненацька. Він намагався підшукати слова, ніби раніше над цим не замислювався.

– Ні, звісно, що ні. Тобто, це не смерть як така. Це... що ж... дозвольте пояснити таким чином. Мій спосіб дозволить Саллі усвідомити ваше існування, прийняти вас, спочатку розумом, а пізніше емоціями. Потім ми зведемо Саллі разом з іншими особистостями задля налагодження комунікації одна з одною, щоб ви могли співпрацювати та жити в нормальному середовищі. Насамкінець за допомогою гіпнотерапії я спробую об'єднати вас усіх в одну особистість. Ви станете однією персоною замість п'яти.

– Звучить жахливо!

– Чому?

– Я – це я! – гукнула я. – От вам би сподобалося, якби хтось вирішив, що ви повинні пожертвувати своєю свободою, та закинув вас в один горщик з чотирма іншими людьми, а тоді сказав не хвилюватися, бо з вас вийде чудова нова особистість, як м'ясне рагу?

– Це не зовсім так, Деррі.

– Звідки ви знаєте? Ви казали Саллі, що ще ніколи не мали з таким справи.

– Правильно. Не мав.

– Інші лікарі, здається, теж не досягають особливих успіхів, – сказала я йому. – Нола читала про «Сивілу» та «Три обличчя Єви», і там лікарі просто позбулися всіх інших особистостей. Принаймні вони так думали. Але потім вона прочитала статтю про те, що вбивство інших особистостей не працює, бо потім з'являються інші.

– Саме тому я й не збираюся ізолювати чи ліквідувати будь-кого з вас. Ви були однією особистістю до поділу. Тепер я хочу зібрати вас до купи, об'єднати назад в одну.

– І вся королівська кіннота, і вся королівська рать не могли цього зробити. [30 – Цитата з вірша з книги Льюїса Керрола «Аліса в Задзеркаллі», в якому описується персонаж Хитун-Бовтун (англ. Humpty Dumpty) – людиноподібне яйце, яке впало з муру та розбилось, і всі намагаються його зібрати до купи. Тут і далі переклад Олега Короля.]

Роджер звів брови, тож я зрозуміла, що образила його. Я вибачилась і сказала, що зроблю все, що мені під силу, щоб допомогти.

– У ваших же інтересах співпрацювати з Саллі, – сказав він, постукуючи по столу своїм вказівним пальцем. – Допоможіть їй зберегти роботу. Перш за все це ж ви дістали ту посаду, правда?

Я кивнула.

- Тоді допоможіть їй утриматися - заробляти на життя, тримати все під контролем, так вона буде чимось зайнята.

- То ви можете знищити мене?

- Такого не буде.

- Насправді, то їй варто зникнути.

- Що ви маєте на увазі?

- Ну, - сказала я, - вона нічого не знає про всіх нас чи взагалі що саме відбувається, а я все це знаю. Я знаю, про що думають інші та що вони відчують. То, виходить, я повинна бути справжньою людиною, хіба ні?

- Це не зовсім так відбувається, Деррі. Розумієте, як вважають багато психіатрів, що працюють у цій сфері, більшість пацієнтів з множинною особистістю розробляють одну персону, яка знає всіх інших, - як ви. Вона діє в так званій спільній свідомості. Вони називають цю особистість «слідопитом». Взагалі, вважається, що психіатр повинен якнайшвидше зв'язатися зі слідопитом, щоб дізнатися про інших та залучити до співпраці. Але слідопит - не справжня особа.

Мене мов у холодну воду опустили. Я сподівалася, той факт, що я могла перебувати в свідомостях інших, доводив, ніби я - реальна особа, а Саллі тільки так думала, що то вона.

- Слідопит кажете, так? Деррі-слідопитка. Що ж, як на мене, звучить серйозно. Добре, я співпрацюватиму, але не задарма. Ми з вами домовимося.

Він здивувався:

- В якому сенсі?

- Ви змусите її змінити стиль життя, скажете, щоб облишила свою старомодну фризур[31 - Фризура (діал.) - зачіска, завите волосся. (Прим. ред.)] і купила якийсь нормальний одяг та допомагала мені з дієтою, їла менше солодкого, тоді я з вами співпрацюватиму. Я принаймні повинна мати змогу насолоджуватися своїм життям, поки слідкую тут за всіма.

- Я поговорю про це з Саллі. - Те, як Роджер закрутився на кріслі та глянув на мене, дало зрозуміти, зараз він скаже мені повернутися в темряву. Так я й зробила.

Коли він повернув Саллі, то порадив їй те, що я сказала. Потім пояснив, що коли в майбутньому йому доведеться загипнотизувати її, то скаже «Він знає, що в темряві», і вона вийде назовні. Ті інші дві фрази, які він казав раніше, - «Виходь на світло» та «Повертайся в темряву» - слугуватимуть для переходу від однієї особистості до іншої.

- Але реагуватимете ви на ці слова лише тоді, коли я їх промовлятиму. Якщо будь-хто інший скаже ці слова, ви не відреагуєте на них. Ви мене розумієте, Саллі?

Вона кивнула. Роджер сказав їй, що коли дорахує до п'яти, вона прокинеться та відчуватиме себе сповненою сил і пам'ятатиме весь сеанс, частину його чи зовсім нічого не пам'ятатиме.

Вона ні чорта не запам'ятала.

* * *

Вихідні були суцільним занудством. Я все чекала якогось знаку, що Саллі почне змінюватися, як і пообіцяв Роджер, в обмін на мою допомогу. Але вона бродила настільки налякана і знервована, що я вже й полишила сподіватися. А тоді десь через тиждень Еліот перестрів її після зміни та запросив на побачення. Саме так. Не Беллу, не мене. Він запросив Саллі на побачення. Звісно, він помилився, й вона вже збиралася відмовити, як раптом щось клацнуло в її голові, що стосувалося слів Роджера, і вона, зашарівшись, погодилася.

– У середу матимеш вихідний, – сказав він. – Зустрінемося, вип'ємо в «Леві та короні», а потім підемо кудись весело провести час.

У середу Саллі блукала квартирою, ніби в якомусь маренні, не в змозі заспокоїтись. На деякий час вона забула про побачення й почала мити вікна. Підвела погляд до яскравого сонячного світла, що відбивалося від дахів будинків, намагаючись згадати, які в неї ще справи. Кудись піти... з кимось побачитися.

Я притиснула її палець до вікна, вивела букви на пилюці. Е-Л-І-О-Т. Вона подумала, що сама це зробила, а тоді пригадала, що має побачитися з ним в «Леві та короні».

Саллі глянула на свою чорно-білу картату сукню. Такий несмак, вперше усвідомила вона. Та коли вона її купувала, то сподобалася, але раптом здалась якоюсь негодящою... Особливо негодящою для зустрічі з Еліотом в барі. Саллі не знала, чому для неї раптом стало так важливо вдягти саме синю сукню. Зазвичай, вона б переборола бажання вчинити щось імпульсивне, але доктор Еш сказав, що їй не варто опиратися пориву одягатися по-іншому. З яким би презирством Саллі не ставилася до вульгарної синьої сукні, та мусила дотримуватися цієї обіцянки. Лише сподівалася, що Еліот не подумає, ніби то вона для нього так вбралася.

* * *

У «Леві та короні» не було яблуку де впасти, коли Саллі прибула туди рівно о шостій. То була імітація англійського пабу на Медісон-авеню з темною дерев'яною обшивкою на стінах і темними дерев'яними столами та стільцями. Еліот помахав їй з дивану позаду. Він був одягнений у шовкову лавандову сорочку з розстебнутим коміром, підходящі слакси, білий піджак та кулон із акулячим зубом.

– Хочите щось замовити? – спитав офіціант з акцентом бруклінського італійця.

- Мені дієтичну «Пепсі», - сказала вона.

Еліот замовив пінту біттера. Офіціант приніс їм напої. Еліот вказав на її дієтичну «Пепсі».

- Я колись жив на цьому. Ти ж бачила фотографії в моєму кабінеті, ті, де я справжнім жирдосом був.

Саллі кивнула, сьорбаючи свій напій.

- Зараз ви маєте вигляд іншої людини.

Він засяяв усмішкою:

- Знаєш, як-то кажуть: усередині кожної товстої людини сидить худенька, кричить, щоб її випустили. Ти дивишся на те, що насправді було всередині. Що ж, тепер я виліз. Нехай жирний там заглухне від крику. Тепер я назовні.

Саллі раптом, незрозуміло чому, кинуло в дріж. Рука здригнулася, коли ставила напій на стіл, і лід дзенькнув об склянку.

- Думаю, ви й почуваетесь загально краще, - сказала вона.

- Знову як дітвак. Саме тому я й з'їздив до Швейцарії. У них там клініка, про яку я чув від деяких клієнтів. Звичайний фонтан молодості. Ті швейцарські лікарі знають всі секрети, як побороти старість. Дієти та екстракти залоз. Мені це коштувало штук із десять, але я подумав, що воно того варте, повернути трохи часу назад. Мій тутешній лікар ледь не знепритомнів. Сказав, що тепер у мене тіло тридцятирічного.

Еліот дивився глибоко їй в очі, доки говорив, і це звучало ніби пропозиція.

- Головне, щоб ви були здорові, - сказала вона.

- Я думав про тебе останніми днями, Саллі. Як на мене, ти просто приголомшлива краля. Цікава, мінлива, таємнича. Ти мені геть голову закрутила, бо я зовсім і не відгадаю, як ти поводитимешся далі. В одну мить ти віддалена й замкнена, ніби готова розбитися на друзки, тільки-но торкнуся, а вже за секунду - холодна та впевнена в собі. Я ще ніколи не бачив, щоб хтось так працював під час напливу клієнтів, як це робиш ти. І з тими нахабними підпилими чуваками ти даєш собі раду як жінка, яка чітко знає, що відбувається та де вона є. А буває, що ти - як маленька загублена дівчинка. І я почав міркувати, як жінка може поводитися одночасно наче двоє різних людей. Розумієш, про що я?

Саллі сьорбнула свій дієтичний напій, повільно відставила склянку та відкинулася назад на холодну шкіру дивана.

- Я... я не можу цього пояснити, містере Нельсон. Але ж ви знаєте, жінки бувають непередбачуваними... у них легко змінюється настрій...

Він похитав головою, не відводячи від неї погляду.

- Я відчуваю, що тут щось більше. Будь ласка, називай мене Еліотом.

- Послухайте, я не знаю, чого ви від мене хочете, містере Нельсон. Я погодилася з вами зустрітись. Не думала, що ви збиралися почати цю серйозну розмову про мої зміни настрою. Ви мали б знати, що у жінок бувають періоди, коли вони нервують і стають непостійними, оце й усе.

- Вибач. Я не хотів тебе засмутити.

- У мене болить голова. Дуже сильно. Вибачте, містере Нельсон, мені потрібно до дамської кімнати.

Саллі підвелася з дивану і непевно потягнулася до вбиральні. Біль гніздився між очима та позаду голови. Вона здригнулася від прохолоди, ніби тіло зарядили електрикою. У туалеті вона підійшла до умивальника та плюснула холодної води собі в обличчя. Саллі знала, що коли розслабиться та просто сповзе в темряву розуму, біль відійде, але не хотіла знову втрачати свідомість. Вона мусила триматися та опиратися бажанню втекти й сховатися за спину когось іншого в ситуації, що стосувалася сексу. Мусила залишатися назовні, обличчям до світу. Вона мусила... мусила... О Господи Боже... будь ласка... ні...

Белла посміхнулася своєму відображенню в дзеркалі.

Вона пробігла язиком губами та роздивилася свої зуби. Тоді понишпорила в сумочці в пошуках помади, блиску для губ, хоч чогось, але нічого не знайшла. Ні підводки для очей, нічогісінько. Вона виглядала такою блідою та невиразною. Ніякої глибини на обличчі. Дякувати Богові, що хоча б сукня нормальна. Не її, але й така згодиться. Вона обсмикнула виріз, щоб декольте стало більшим. Беллі хотілося відвідати якісь шоу та потанцювати... Вона вирішила, що сьогодні збіса добре проведе час.

Белла вже виходила з «Лева та корони», просто повз Еліота Нельсона.

- Саллі, ти куди? - гукнув він.

Вона обернулася та пішла назад. Белла знала, що ніколи раніше не бачилася з цим чоловіком. Середнього віку, подумала вона, але в цих лавандових тонах він виглядав як досить запальний тип. Вона повернулася та сіла за столик.

- Привіт, - сказала вона. - А ти гарненький.

Еліот здивувався:

- Що сталося, Саллі? Ти якось дивно поводишся.

- Чому б тобі не називати мене на прізвисько - Белла.

- Белла?

- А як до тебе звертатися?

Він роззирнувся навколо, ніби хотів упевнитися, що ніхто не спостерігає.

- Більшість друзів називає мене Еліот.

- Не бачу обручки, Еліоте.

Він засміявся:

- Так, чорт забирай. Моя третя дружина пішла від мене два роки тому, й відтоді я просто веселюся.

Белла пробігла пальцями вгору та вниз по його шовковій сорочці та надула губки.

- Веселощі - це чарівне слово. Зуб даю, танцюєш ти непогано, Еліоте. Мені раптом різко захотілося трохи розтруситися під рок і диско. Я вже так давно не танцювала. Покружляєш зі мною?

- Ти знову інша.

Вона усміхнулася та облизала губи:

- Все, щоб тебе причарувати, любчику.

- Ти пам'ятаєш, про що ми розмовляли, перед тим, як ти вийшла до нужника?

Белла задумалась над цим:

- Не зовсім. Думаю, я якось не звертала уваги. Та якого дідька, ми ж розважатися прийшли, хіба ні? Розумієш, я не фанатка серйозних розмов. Ти любиш танцювати, Еліоте?

- Так, звісно, але я планував якусь вечерю, а потім, може, кіно.

- Ой, та до сраки те кіно. Хоча я от люблю живий театр. Я хочу щось робити. Хочу на щось подивитися, потанцювати, напиться та гарно провести час... і не обов'язково саме в такому порядку.

- Добре, Белло. Хочеш спочатку поісти?

- До дідька, поісти завжди встигну. Я хочу музики, світла та ритму. Вже тисячу років не танцювала.

- Тоді пішли, маленька, - сказав він. - Мені раптом теж захотілося танцювати. Знаю одну класну місцинку. Завжди туди ходжу.

Еліот розрахувався й вони поспішили на вулицю ловити таксі. Знайшли машину, він відчинив дверцята, заскочив за нею та сказав водієві відвезти їх у клуб «Чорна кішка».

- Я все ще не можу призвичаїтися до того, як ти змінилася, - сказав він.

Белла обвила рукою його ший, притислася всім тілом і поцілувала.

- Господи, - промовив Еліот, коли вона врешті відпустила його. - Я думав, ти хочеш танцювати.

- Хочу.

- То як мені, чорт забирай, танцювати, якщо ти мене отак розпалила?

Вона захихотіла:

- Я забула. Вибач. - Вона поклала руку йому на штани й стиснула.

- Ой!

- Вниз, хлопче! Вниз!

- Тобі легко сказати. - Він знову обхопив її руками, але Белла вислизнула.

- Ні-ні! Спочатку ми танцюємо та розважаємося, тоді йдемо на шоу, а потім до тебе, випустити пару з котла.

Вона нахилилася вперед та язиком вжала його в кутик губ.

- Тобі варто побрязкати перед тим, як вжалити, - поскаржився він.

Вона поспішила до клубу «Чорна кішка», доки Еліот платив водієві. Очевидно, то було збіговисько молодих та неодружених.

- Агов, зачекай, - сказав він.

- Я не можу чекати, - відповіла Белла. - Я мушу рухатися швидко, доки не опустилася завіса.

Він заплатив за вхід й наздогнав її, відсапуючись.

- Господи, ти раптом почала так кудись поспішати. Розслабся, зупинись. Вечір лише починається.

- Не можу я спинитися! - скрикнула вона понад гучним звуком, рухаючись тілом у ритмі музики. - Немає часу! Існує лише зараз, і мені потрібно нагулятися в теперішньому, бо майбутнього немає.

- Я тебе не чую! - крикнув Еліот, витанцьовуючи рвучкими рухами, ніби іграшка на пружинах.

- Забий! - крикнула вона у відповідь.

Ця музика наповнила її, та чим більше вона танцювала, то більше їй хотілося. Кожна часточка її тіла відповідала такту музики, здригалася, починаючи з ніг, тоді вгору до стегон, до м'якого тиску грудей, які масажував її ліфчик. Беллі хотілося зірвати з себе одяг і танцювати голяка.

- Ти прекрасна, - сказав він, коли нарешті потягнув її назад до столика.

- Оце й усе?

- Найцікавіша, найзахопливіша, найдикіша, найбожевільніша жінка, яку я коли-небудь зустрічав.

- Звісно, - прошепотіла вона.

- А ще найзаплутаніша, найтаємничіша, наймінливіша, найзбагливіша...

- Хто? Отака маленька я? Ти говориш про отакесеньку мацюпусіньку Беллочку?

- Єдина річ мене лякає, Белло.

- Яка?

- Боюся, що ти змінишся. Боюся, що ти підеш до дамської кімнати і повернешся іншою. Чи якщо я поверну голову або кліпну очима, ти перетворишся, до того, як я встигну обійняти тебе, до того, як я...

- Тому що я найкраща в світі актриса. Але я не хочу серйозних розмов. Я прийшла веселитися.

- Але ми мусимо про це поговорити.

Вона підвелася:

- Якщо ти станеш серйозним, я піду. Я не з серйозних жінок, Еліоте. Якщо я тобі подобаюся, доведеться прийняти мене такою, яка я є. Якщо почнеш замислюватися над тим, хто я, яка я, мені доведеться піти.

- Господи, Сіндерелло-Попелюшко, припини. Я не хотів тебе образити. Будь ласка, не йди.

Вона сіла.

- Я - не Сіндерелла. Ніколи більше не називай мене так. Я граю всі інші ролі, але не цю.

- Добре, добре. Вибач.

- Розкажи мені про себе, Еліоте. Чим ти заробляєш на життя?

Він пильно подивився на неї, й у той же момент вона зрозуміла, що зробила помилку, тож почала підводитись. Але він вхопив її зап'ясток і сказав:

- Я власник місця, де ти працюєш, Белло. Співвласник «Шляху з жовтої цегли».

- Звісно, що я це знаю, - сказала вона, намагаючись вийти з ситуації. - Я просто тебе дражила.

- То ти, мабуть, й справді - одна з найкращих актрис у світі.

- Саме про це я завжди мріяла. Завжди знала, якби мені дали головну роль, я б могла співати, танцювати і досягти слави та багатства.

- Я вірю в це.

- І не лише танцювати, - сказала вона. - Кілька разів я брала участь у виставах та читаннях на офф-офф-Бродвеї[32 - Off-Off-Broadway (укр. «Поза-поза-Бродвеем») - професійний термін, яким називають театральні майданчики в Нью-Йорку, що вміщують менше сотні осіб. Є також Off-Broadway - зі вмістом від 100 до 499 глядачів.] та в кав'ярнях Грінвіч-Віллідж. Люди кажуть, що у мене дуже добре виходить.

- Що ж, - сказав він, - чому б тобі не показати щось у нас, в «Шляху з жовтої цегли»? Час від часу ми проводимо шоу. Ти б могла співати чи танцювати, чи що тобі заманеться, розважати відвідувачів.

- Я б залюбки. Справді. - Белла притягнула його до себе та поцілувала в губи.

- Хочеш, підемо звідси? - спитав Еліот.

- Куди?

- До мене? Чи до тебе?

- Я хочу танцювати.

- Господи Ісусе! Ти ж не збираєшся танцювати цілу ніч?

- Чому ж ні? Ніч - найкращий час для танців. Ми ж не ходимо танцювати зранку чи вдень.

- У мене болять ноги, - сказав він. - Я голодний. Зголоднів за їжею та за тобою.

- Що ж, а я зголоднила за танцями.

Белла підвелась і танцювала сама, а тоді з іншими чоловіками. Її тіло, її руки рухалися у жвавому ритмі. Вона мусила вхопитися за світ, щоб музика затінила всі інші реальності, окрім тієї, що існувала тут і зараз. Вона відчувала, якщо зупиниться, то зміниться місце дії, закінчиться акт, завіса впаде швидше, ніж вона буде до цього готовою, й сама думка про це лякала її. А тоді вона відчула біль у потилиці. Вона опиралася. Це було нечесно, вона так довго не виходила назовні. Але дихати ставало важче. Все ставало розмитим, а тоді Белла поточилася на підлогу.

* * *

Коли Саллі розплющила очі, то задихалася від запаху нашатирного спирту.

Вона роззирнулась довкола, спочатку її свідомість відключилась, але потім наповнилася страхом.

- Де я? Що трапилося?

- Ви впали на танцмайданчику, - сказав власник, закорковуючи пляшечку з нашатирем. - З вами все добре? Чи нам краще викликати лікаря?

- На танцмайданчику? Я... я думала, що була в туалеті.

Власник глянув на Еліота.

- У туалеті?

- Так, вона ходила в туалет. Їй трохи зле. Я заберу її додому на таксі. З нею все буде гаразд.

- Котра зараз година? - спитала вона.

- Одинадцята тридцять.

- О Господи, - сказала вона. - Еліоте, відвезіть мене додому. Будь ласка, відвезіть мене додому зараз же.

Швейцар викликав ім таксі. Всередині вона побачила, як Еліот розглядає її.

- Ти нічого не хочеш мені розказати про те, що сталося? - нарешті запитав він.

- Я знепритомніла, оце й усе.

- Не все, Белло. Відбулося ще дещо.

Вона різко обернулась.

- Чому ви назвали мене Беллою? Ви мені щось підсипали?

- Господи, про що ти говориш?

- Ми сиділи в «Леві та короні». Ви замовили мені дієтичну «Пепсі», і після того я вже лежу посеред танцмайданчика. Хтось мені, мабуть, щось підсипав у напій.

- Послухай мене, Белло...

- Не називай мене так. Ти знаєш, як мене звуть - Саллі.

- Добре, Саллі, послухай мене. Я не дуже знаюся, як з таким обходитись. Але сьогодні я уважно за тобою спостерігав. Тодд мав рацію. Ти як Джекіл та Гайд, [33 - «Химерна історія доктора Джекіла і містера Гайда» (1886) - готична повість шотландського письменника Роберта Стівенсона, головний герой якої доктор Джекіл страждає від роздвоєння особистості та має зловісне Alter ego - містера Гайда.] ти знаєш? В одну хвилину ти Саллі, а потім йдеш у нужник і повертаєшся вже Беллою, а тоді падаєш на танцмайданчику, після того, як протанцювала три години поспіль, й раптом ти знову Саллі. Ти, можливо, й чудова актриса, але...

- Я не вмію танцювати, Еліоте. Я ніколи не танцюю.

Він витріщився на неї:

- Та ну тебе, не говори дурниць!

- Це правда. Я дуже незграбна. У мене погана координація та нікудишне відчуття ритму.

- А як щодо твоєї обіцянки провести для нас шоу? Читання та виступ?

- Ніколи. Я б радше вмерла, ніж виступала перед публікою.

Еліот відкинув голову на спинку сидіння:

- Якби я цього не бачив на власні очі... чув власними вухами... ті твої дві манери поведінки сьогодні, як ти себе поводи́ла зовсім по-іншому, порівняно з тим, яка ти в ресторані.

Саллі замовкла, відчула, ніби щось душить її зсередини, від чого вона стримала сльози.

- Ти відвідуєш якогось лікаря? Тобі потрібна допомога. Психіатр.

Вона кивнула:

- Тому я й пішла на роботу. Моїх аліментів не вистачатиме на те, щоб триматися на плаву та ще відвідувати його сеанси...

Еліот мовчав, аж поки вони не під'їхали до коричневої будівлі на розі Шістдесят шостої вулиці та Десятої авеню. Він розплатився та провів її. Поки йшли до дому, він зупинився перед темною вітриною швейного ательє по сусідству.

- Там коп, - сказав він.

- Ні, - відповіла Саллі. - То манекен містера Грінберга - Мерфі.

- Що?

Саллі підвела його ближче до скляних дверей, за якими Мерфі з кийком у лівій руці та підведеною правицею стояв на варті.

- Це патрульний охоронець містера Грінберга. За минулий рік у його майстерню чотири рази проникали злочинці та крали одяг клієнтів. Тож, перед тим, як зачинити заклад, містер Грінберг виставляє Мерфі на нічну сторожу, щоб люди бачили.

- Але це не обдурить тих, хто підійде ближче.

Вона знизала плечима.

– Містер Грінберг каже, що більшість людей не дуже придивляються, а якщо хтось поспішатиме, то просто побачить уніформу Мерфі та пройде мимо. Він каже, що це такий психологічний ефект.

Еліот розсміявся.

– Господи, бувають же люди. На добраніч, офіцере Мерфі.

Саллі пройшла до сусідньої будівлі та сіла на горішній сходинці. Еліот подивився на неї згори вниз.

– З тобою все буде добре, Саллі?

Вона кивнула та посунулась, щоб він сів біля неї:

– Я просто не хочу йти одразу ж. Поговори зі мною трохи. Розкажи щось про себе.

Він сів на сходинку:

– Моя улюблена тема. Що ти хотіла б дізнатися?

– Як ви з Тоддом стали партнерами? Як ти потрапив у ресторанный бізнес?

Еліот усміхнувся та обперся ліктем на сходинку.

– Ресторан належав мені від середини сімдесятих. Старий відіслав мене вчитися на ветеринара. Я отримав диплом. А тоді дістав алергію на лупу звірів. – Він лягнув себе по коліну. – Як на мене, то було просто чудово. Я шукав собі якогось веселішого життя.

– І як ти його знайшов?

– Просто пішов шляхом із жовтої цегли з гір до Західної Вірджинії.

– Що ти маєш на увазі?

– Жовту цеглу взагалі-то колись робили шахраї замість золотої, для того щоб обдурювати різних лохів, звичайне дурисвітство.[34 – Словосполучення gold brick в англійській мові має також переносне значення – «дешева заміна чогось дорогого, або просто ошуканство».] Мій батько був пройдохою, але замість нічого не вартої фігні він втелюшував акції нікудишніх вугільних шахт. Там вугілля було з таким високим вмістом сірки, що хіба в пеклі палити. Що ж, врешті-решт, він дістався до Нью-Йорка. Саме перед тим, як втратити все і потрапити до в'язниці, він купив це місце та записав мене власником. Такою була моя спадщина.

– А як Тодд став твоїм інвестором?

– Я переживав не найкращі часи в період рецесії сімдесятих. Пам'ятаєш перше арабське нафтове ембарго?[35 – Нафтова криза 1973 р. – країни ОАПЕК, а також Єгипет та Сирія заявили, що припиняють поставки нафти країнам (включно зі США), які підтримали Ізраїль у конфлікті з Сирією та Єгиптом (Жовтнева війна).] Я ледь не втратив свій заклад. А Тодд саме зірвав

кругленьку суму в покері. Коли він побачив, що я ледь не тону, то вирішив інвестувати. А потім у нього почалася смуга програшів, яка протривала цілих півроку, поки він не кинув те діло. Це все, що в нього залишилося. Важко уявити, щоб представники двох різних поколінь змогли знайти спільну мову як ділові партнери, але ми класно порозумілися.

– Я думаю, це чудово.

Після тривалої паузи Еліот сказав:

– Тепер твоя черга. Що ж насправді трапилося сьогодні ввечері?

Усмішка залишила її обличчя.

– Ти дійсно не пам'ятаєш нічого між тим, як пішла до туалету в «Леві та короні», й тим, як прийшла до туди в кабінеті того менеджера?

Саллі похитала головою.

– Суцільний провал.

– А ім'я Белла тобі щось говорить?

Вона опустила погляд на свої долоні.

– До мене деколи так зверталися люди, які стверджували, що знають мене під цим іменем. Зазвичай, незнайомці. Мабуть, є хтось, хто виглядає точнісінько так, як і я...

– Ти представилася Беллою після того, як вийшла з того туалету.

– Це неможливо.

– І ти поводитимась, як інша людина. Була шаленою, сексуальною та грайливою. Танцювала, поки не впала.

Саллі витріщилась на нього, а тоді почала плакати.

– Агов, Господи, я ж не хотів. Я подумав, тобі важливо знати, що відбувається, щоб ти змогла щось із цим вдіяти. Мусиш розповісти про це своєму лікареві. Він тебе вилікує, тоді ти зможеш зібратися з думками, і все буде гаразд. Я хочу, щоб ти знала, в тебе є друг, до якого можеш прийти, якщо стане важко. Дзвони мені в будь-який час доби, і я допоможу. І не турбуйся за роботу. Я тебе прикрию, якщо буде надто сутужно.

– Дякую, Еліоте, – сказала Саллі, витираючи очі та усміхаючись. – Ти один із найприємніших чоловіків, яких я коли-небудь зустрічала.

Він провів її до входних дверей, а вона простягнула йому руку. Еліот стиснув її та попрощався.

Саллі зайшла до квартири і роззирнулася навколо, щоб впевнитися, що залишилася на самоті. Вона підійшла просто до дзеркала та глянула на своє

обличчя, щоб впевнитися, що воно їй знайоме. Боялася, що могла забути його.

– Ти божеволієш, – сказала вона сама до себе.

Тоді лягла на ліжку і втупилася в стелю.

Коли Саллі нарешті заснула, їй приснилося, що вона танцює з Еліотом на пляжі – тільки то був не Еліот, а Мерфі, і вона не була собою, а перетворилася на манекена на ім'я Белла – й вони обое танцювали в океані, доки хвилі не зімкнулися над їхніми головами, прибій відірвав їх одне від одного, й вони втопилися.

Чотири

Такий самий сон наснився Саллі наступної ночі, й коли вона у п'ятницю розповіла про це докторові Ешу, той попросив її прилягти на кушетку та висловити спонтанні асоціації, пов'язані з образами зі сну, танцем манекенів. Саллі пішла ланцюгом ментальних образів... манекени... одяг... гладеньке... тверде... танці... розрив... голизна... смерть... Сіндерелла...

І тут вона затнулася. Більше асоціацій не було.

– Повернімося трохи назад. Які думки у вас спричиняє ідея розриву?

– Жодних.

– Щось у вашій підсвідомості намагається з вами зв'язатися, Саллі. Потрібно відкритися, щоб ви могли сприймати сили у вашій свідомості, які намагаються допомогти.

– Я не розумію, про що ви, докторе Еш.

– Я можу допомогти, Саллі, але розуміння та зцілення повинні виходити від вас. Які думки у вас викликає Сіндерелла?

– Смерть.

– Чому?

– Вона була моїм кошеням, і вона померла.

– Як?

– Я не пам'ятаю. – Та коли вона це сказала, по щоках почали котитися сльози. – Я так багато всього не пам'ятаю.

– Які ж думки у вас викликають танці?

Вона ніяково засовалася на місці, а після довгої тиші промовила:

- Зачекайте, я дещо згадала про Сіндереллу. Мені спало на думку ім'я Деррі. Я назвала одну зі своїх ляльок Деррі, від середньої частини... Ой, я вам це вже розповідала?

- А ви пам'ятаєте, як розповідали?

- Ні. Просто якесь відчуття, ніби я могла розповідати. То це правда?

- Так, - сказав він. - Поки були під гіпнозом, але коли вийшли з нього, то не запам'ятали нічого з того, що говорили під час сеансу.

- Це те саме, що й ці провали. Я не пам'ятаю, що казала чи робила, тільки якісь туманні відчуття. - Вона знову замовкла.

- Ви збиралися будувати асоціації до танців.

Саллі отупіло глянула на нього.

- Хіба?

Роджер усміхнувся та кивнув.

- А тоді ви заблокували це, і раптом відійшли від теми.

Вона прилягла на кушетку й відчула, як вага тіла тисне на шкіру, ніби хотіла втопитися в ній.

- Я не вмію танцювати, - сказала вона. - Ніколи не вміла. Я незграбна. Не маю відчуття ритму. Ненавиджу танці.

Він чекав, киваючи. Її пересмикнуло. Образи сну заповнили зір - тіниста постать із довгим рудим волоссям, що шалено витанцьовувала, й у голові вигулькнуло ім'я Белла.

- Я була з одним зі своїх керівників минулого вечора. З Еліотом. Він розповів мені, що я танцювала і називала себе іншим іменем.

- Яким іменем?

- Белла.

- Ви використовуєте це ім'я?

- Ні. Звісно, що ні. Колись у мене була лялька на ім'я Белла...

- Чому ви зупинилися?

- Думаю, це я вам також розповідала.

Він кивнув.

- Ви розказали мені імена ваших ляльок.

- Під гіпнозом?

- Так.

- Чому я цього не пам'ятаю?

- Тому що вони у вас асоціюються з болем. Ви не хотіли пам'ятати.

- Але я мушу згадати для того, щоб мені покращало, правда?

- З часом, - сказав він. - Воно до вас повернеться. Не варто поспішати.

Саллі опустила очі в підлогу.

- Я вам розповідала, що ті ляльки потім стали моїми уявними друзями, що я з ними розмовляла і вдавала, ніби вони мені відповідають?

- Ви згадували, що до вас говорила Белла.

- Вони не розмовляли між собою. Тільки зі мною. І я ніколи нікому про них не розказувала. Я створила уявний клуб і назвала його «Таємна п'ятірка». Там були Деррі та Белла... й інша, яку звали Нола... Я... я не пам'ятаю останньої... бешкетниці. Ми проводили зустрічі, я розливала уявний чай по уявних горнятках, ми їли уявне печиво савоярді[36 - Савоярді (англ. ladyfingers - дамські пальчики) - довге бісквітне печиво, просочене сиропом або лікером.] та розмовляли про школу, хлопців та інші важливі речі.

- Що сталося з цими уявними друзями?

- Не знаю.

- Коли ви востаннє з ними бачились чи розмовляли?

- Думаю, клуб розпався, коли я почала зустрічатися з Ларрі.

- І коли це було?

- Після того, як я закінчила школу.

- Як ви розформували «Таємну п'ятірку»? - запитав Роджер.

Саллі повернулася, щоб подивитися на доктора Еша, міркуючи, чому довірилася йому настільки, що розповідає таємницю, якою ще ні з ким не ділилася. Він уважно дивився на неї, стурбовано звівши брови.

- Я сказала, що більше вони не потрібні, - промовила вона. - Та Деррі відповіла, що не все так просто. Вона сказала, що коли їх вже створили, вони не можуть просто так зникнути. А Нола наполягала, що вони також мають права.

- І що ви зробили?

- Я силою виштовхнула їх зі свого розуму. Я постійно себе чимось займала.

Він кивнув, щоб вона продовжувала.

– І тоді провали в пам'яті стали гіршими. Я втрачала тривалі періоди часу, а люди розповідали мені, що я робила речі, яких зовсім не пам'ятала. Речі, які, я знала, ніколи б не зробила... як-от...

– Як-от, що?

– Як-от Еліот сказав минулого вечора, що я називала себе Беллою і танцювала весь вечір.

– Як ви думаєте, Саллі, що все це означає?

– Не знаю. Я думала, що божевільна, але ви кажете, що ні.

Він похитав головою та сказав дуже твердо:

– Ви не божевільна, не скажена чи психована... Всі ці слова ми застосовуємо, щоб говорити про людей, які настільки віддалені від реальності, що не можуть нормально жити, або становлять таку небезпеку для самих себе чи інших, що їх потрібно поміщати в спеціальні установи.

– Тоді що зі мною?

– У вас те, що раніше називали неврозом. Та зараз ми, професіонали, усвідомлюємо, що тут все набагато серйозніше. Категорія, яку зараз називають «дисоціативними розладами», враховує амнезію, стан фуґи, [37 – Дисоціативна фуґа – рідкісний психічний розлад, за якого хворий страждає від реверсивної амнезії, втрачає спогади, власну особистість, у той час як пам'ять універсальної інформації зберігається.] сомнамбулізм та стан, який нещодавно набув значного розголосу, а саме – множинна особистість.

Саллі кивнула.

– У мене буває амнезія, це правда. Мене можна вилікувати?

Роджер підвівся та підійшов до стола:

– Думаю, що так. Але першим кроком у цьому напрямі має бути сприйняття вашого стану. Спочатку розумом, а потім також і емоціями. Ви повинні повірити, відчувати та усвідомити всім своїм буттям, ким ви є. Тільки так ми зможемо щось змінити.

Вона знала, що він намагається щось їй сказати.

– Ви маєте на увазі, що це не просто амнезія?

Доктор Еш кивнув.

– Не та інша... не множинна...

Він заспокійливо поклав їй руки на плечі.

– Я вважаю, що саме з цим ми й маємо справу, Саллі. Думаю, уявні друзі дитинства зажили окремими життями та стали вашими альтернативними особистостями. Саме тому вас звинувачують у речах, яких ви не можете пригадати. Ви робите їх під контролем інших людей.

Саллі кивнула.

– Зрозуміло. Це так багато пояснює. Мені ніколи не спадало на думку, що... – Але насправді вона думала: «Це неправда».

Вона не вірила в це, і жодні його слова не переконали б її.

– Потрібно буде багато та важко працювати, – сказав він. – Про розщеплення особистості відомо дуже мало. Лікування переважно експериментальне. Але коли ви зможете усвідомити свій стан, думаю, нам пощастить розробити стратегію, як із цим впоратися... і, можливо, вилікувати вас.

– Дякую вам, докторе Еш. Я робитиму все, що ви скажете.

– Побачимося наступного тижня.

Та коли Саллі виходила, то думала, що не має жодного наміру повертатися і тринькати свої гроші на шарлатана, який намагається переконати її в тому, що в неї розщеплення особистості. Це не обговорювалось. Мусить бути інше пояснення.

* * *

Тєї ж ночі вона крутилась і звивалася в ліжку не в змозі заснути, тому підвелася, щоб щось почитати. На полицях лежало стільки книжок, яких вона навіть не пам'ятала, як купувала. Кантова «Критика чистого розуму», [38 – Kritik der reinen Vernunft (1781) – філософська праця Іммануїла Канта. Вважається однією з найфундаментальніших робіт в історії філософії та головним твором Канта.] Джойсові «Поминки за Фіннеганом». [39 – Finnegans Wake (1939) – експериментальний роман ірландського письменника Джеймса Джойса, написаний стилем «потoku свідомості». Вважається однією з найскладніших книг для читання та розуміння.] Саллі погортала сторінки, кліпаючи очима. Вона навіть не розуміла, що там написано. Кинула книжки додолу. Навіщо вона купувала книжки, якщо не могла їх читати?

Саллі перегорнула титульну сторінку брошури під назвою «Нова жінка: Рівність ТЕПЕР» [40 – Equality Now – неурядова організація, заснована в 1992 році, метою якої є робота щодо захисту та підтримки людських прав жінок та дівчат по всьому світі.] і помітила ім'я НОЛА, виведене жирним, друкованим почерком. Нола. Вона вхопила інші книжки, які була покидала на підлогу, та побачила, що й вони також були підписані іменем Нола.

Вона, мабуть, сама це зробила й забула. Розум просто підсміювався над нею.

За книжками Саллі знайшла коробку з вібратором всередині та брошуру з рекомендаціями щодо зміцнення шкіри й надання їй відповідного відтінку. Купівлю цих речей вона також не пригадувала. А ще за книжками знайшла два згорнуті примірники «Плейгьорлу» [41 – Playgirl – американський журнал,

аналог «Плейбою». Популярний серед жінок та гомосексуалістів.]». Саллі розгорнула журнали, але коли побачила, що зображено на розгортці, то аж підскочила й ледь не задихнулася. Їй стало гидко. Це вона купила ці журнали? Неможливо. Вона ніколи й краєм ока не глянула б на фотографії оголених чоловіків.

Ларрі колись читав «Плейбой». Фото голих жінок. І брудні картинки тих секс-інструкцій. Жакливо бути заміжньою за чоловіком із такими непристойними вподобаннями.

Саллі намагалася заснути, але щораз як починала дрімати, їй знову снилося море. Тепер замість Мерфі з Беллою їй снилися двійнята, які вдвох трималися на воді. Потім вона побачила, як їхні тіла, обліплені водоростями, з неприродно викрученими головами та ногами, винесло на берег.

Вона зірвалася з ліжка, відсапуючись. Знала, що вже надто пізно, але мусила зателефонувати Ларрі, перевірити, як там діти. Він відповів сонним голосом, в якому вчувалося роздратування.

– Не сердься на мене, Ларрі. Мені снилися Пенні та Пет. То було жахіття – щось на кшталт видіння – що вони в небезпеці.

– З ними все добре.

– Можна з ними поговорити?

– Вони сплять. Боже, це ж майже друга ночі.

– Я маю право з ними розмовляти.

– Немає в тебе більше прав, Саллі.

– Прошу тебе, Ларрі, принаймні сходи та перевір. У мене погане передчуття.

– У тебе завжди погане передчуття. Зачекай хвилину. Я гляну і дам тобі знати.

Саллі почекала кілька секунд, доки він відійшов від телефону, дослухалася до звуків. Вона почула жіночий голос на задньому плані, який запитував, хто дзвонив.

Тоді слухавку взяла Анна.

– Чому ти не даси йому спокій? Всі ці дзвінки вдень і вночі. Ти нас з розуму зводиш. Ми викличемо поліцію, якщо це не припиниться.

– Це неправда. Я вже кілька місяців йому не дзвонила.

– Ти брехуха. Минулої ночі і перед тим. Це ти дзвониш і постійно лаєшся. То хочеш, щоб Ларрі повернувся, то через день погрожуєш, що вб'єш його і власного сина. От що я тобі скажу: суддя сказав, якщо так продовжуватиметься, ти ніколи не повернеш собі твої довбані права на відвідування.

- Ні! - закричала Саллі. - Ви не можете цього зробити. Вам не вдасться. Це мої діти - мої та Ларрі. У тебе немає права...

- Це в тебе немає прав. Ти - скажена, задурманена психопатка. Якщо ти не припиниш нас турбувати і погрожувати...

Вона почула шепіт Ларрі:

- Анно, припини. Відчепись від неї. Вона божевільна.

- Вона нас скоро в могилу зажене.

Якусь хвилину вони посперечались, а тоді Ларрі знову взяв слухавку.

- Послухай, Саллі, з ними все гаразд. Міцно сплять. І я знаю, що в тебе зараз важкі часи, але Анна має рацію. Тобі варто припинити ці постійні дзвінки о такій порі.

- Але я не дзвонила, Ларрі. Це вперше за кілька останніх місяців. Не знаю, про що вона. Я все ще кохаю тебе, Ларрі.

- Ти знову починаєш? О Господи, я думав, що ти припиниш цю свою брехню і маніпулювання. Ти вже тричі за цей місяць будила мене між другою та четвертою ранку. Дзвонила мені додому, в офіс, вдень та вночі. За кого ти мене маєш, Саллі? Ти ж розумієш, ця ірраціональна поведінка зруйнувала наш шлюб. Вже рік минув, чому ж ти ніяк не вгамуєшся? Я думав, ти якось збереш себе до купи.

- Я намагаюся, Ларрі. Мені вже краще. Я відвідую психіатра. І отримала стабільну роботу офіціанткою, тому більше не мушу просити в тебе аліментів. Я не хотіла тебе турбувати, але весь час про тебе думаю. Це боляче. І я хвилювалася за дітей.

- Що ж, за них не варто хвилюватися. Ми гарно про них піклуємось.

- Анна їм не мати. Я їхня мама і твоя дружина.

- Послухай, я думав, ми вже з цим покінчили, Саллі. Тепер моя дружина Анна - і вона любить їх так, ніби то її власні діти.

- Ні! - видихнула Саллі. - Вона не може. Вона не може. Вони мої. Я не дозволю нікому їх у мене забрати. Я б радше їх...

Знову видіння їхніх покручених тіл. Що вона таке верзла? Чим вона думала?

- Ой, Ларрі, ні. Я не це маю на увазі. Пробач мене. Я просто хотіла, щоб все було так, як колись, коли...

Різке клацання на іншому кінці дроту повідомило, що Ларрі завершив дзвінок. Саллі повісила слухавку та поклала голову назад на подушку. Принаймні з дітьми все було добре. Вона нарешті заснула.

Я подумала, що зараз найкращий час, щоб самій прокинутись. Я зовсім не хотіла спати. Мій розум все прокручував те, що Роджер сказав Саллі під час сьогоднішнього сеансу. Тому я одягнулася та спустилася вниз, поговорити з Мерфі. Так, знаю, що це звучить мов божевільня – розмовляти з манекеном у вітрині, але існує небагато людей, з якими я б могла поговорити про те, що відбувалося. Звісно, зараз з'явився Роджер. Та все одно, мене дуже заспокоюють розмови з Мерфі. Він – мій уявний друг.

Мерфі так і стояв там, за скляними дверима, на варті з кийком у лівій руці та підведеною правицею.

– Мені потрібно з кимось побалакати, Мерфі, – сказала я, сідаючи на сходи перед ним.

– Знаю, як ти, мабуть, почувашся, – продовжила я, – стоїш тут ніч у ніч, дивишся, як люди проходять повз у своїх справах, веселяться, доки ти на сторожі, захищаєш це місце. Зуб даю, ти мрієш про те, що й я, що Бог одного дня зробить тебе справжньою людиною. Пам'ятаєш історію Піноккіо? Я завжди любила, коли Оскар читав її Саллі. Наприкінці Піноккіо став справжнім. З тобою таке теж може статися. Існують, мабуть, мільйони уявних друзів, як ми з тобою, які хотіли б бути справжніми людьми.

Він нічого не відповів, та я й не очікувала. Достатньо було того, що хтось мене слухав.

– Проблема у тому, Мерфі, що Саллі не вірить в те, що їй говорить Роджер. Це добре чи погано для неї, прийняти той факт, що вона має розщеплення особистості та познайомитися з нами всіма? Роджер сказав, її лікування не означає, що я помру, і я йому вірю. Але звідки він знає?

Мерфі просто слухав, сумно усміхаючись.

– І що станеться з нами всіма, якщо Саллі або Нола вчинять самогубство? Я раніше думала, що коли тіло після смерті спорожніє, наші душі – всі п'ять душ – звільняться. А тоді у кожної з нас буде свій шлях до спасіння чи приречення, згідно з тим, яке життя ми вели, якими ми були. Не думаю, що Господь дозволить мені мучитися за те, що робили Джинкс та Белла. Ми з Саллі чисті. Ми заслуговуємо місця в раю. А ти як думаєш, Мерфі?

Щодо Ноли я ще не впевнена. Вона загалом хороша людина і добре освічена, але вона атеїстка. Взиває ім'я Господа намарне і говорить жакливі речі про владу. І ще, я думаю, вона б воліла жити в комуні та підтримує радикальні ідеї. Як-от, поправку про рівні права.[42 – Equal Rights Amendment (ERA) – запропонована, але поки нератифікована поправка до Конституції США, яка гарантувала б рівні права для всіх громадян незалежно від статі. Мала б скасувати юридичну різницю між чоловіками та жінками в питаннях розлучення, власності, занятості тощо.] Коли вона думає про це, я впевнена, що це правильно, і всім серцем підтримую свободу та рівність. Але коли вже Белла біситься проти цього й говорить, що нам краще залишити все, як є, бо жінки знають, як змушувати чоловіків робити те, що нам заманеться, я переконаюсь, що вона має рацію, а Нола – ні. І ще Нола підтримує аборти, тому не бачу для неї шляху до раю. Я не кажу, що вона робить якісь погані речі, тільки час від часу щось крала, але у неї погані

погляди. Люди потрапляють до пекла за погані погляди, навіть якщо ніяк їх не втілюють? Що, якщо ти спробуєш вчинити самогубство, але не зможеш?

Я знаю, що сказав би Мерфі, якби міг. Що він не знає, що ніхто достоту не знає.

– Іноді, – сказала я, – я думаю, що з нашою божевільною ментальною системою – тим, що Роджер називає множинністю – мало б бути можливо, щоб коли якась одна помре і відправиться в потойбіч, інші залишилися б живими. Тоді я могла б знати, що відбувається після смерті, й не довелося б самій через це проходити. Це було б просто...

Я відчула, що Мерфі зі мною погоджується.

– Я мала би бути справжньою людиною, Мерфі, правда? О Боже, як я хочу бути справжньою людиною.

Я пробалакала з Мерфі майже до четвертої ранку, і ця розмова перетворилася на дуже глибоку та духовну, наче я ледь не молила його про допомогу.

Підведеною правою рукою Мерфі поблагословив мене, і мені стало краще. Я дізналася багато про себе, розмовляючи з Мерфі. І це подарувало мені надію, що навіть після того, як Саллі прийме правду, для мене ще залишиться місце в світі.

* * *

Наступного ранку Саллі прокинулася з відчуттям сорому за те, що дзвонила Ларрі. Вона подумала про те, щоб зателефонувати та вибачитись, але вирішила, що це тільки ще більше розсердить його. Вона вийшла купити собі якогось одягу, але чомусь жодна річ їй не сподобалася. Потрібно було щось нове, щоб додати духу.

Саллі вирішила закупитися в супермаркеті «Гортонз». Всю мандрівку у метро до Тридцять четвертої вулиці вона сиділа налякана і напружена. Вона так багато читала про напади в метро, що з осторогою дивилася на кожне чоловіче обличчя – особливо молоде. Підлітки стали жорстокішими. Ніхто вже не був у безпеці. Всі вони крали гроші, щоб купити наркотики. Нью-Йорк перетворився на жахіття. Вона пересіла в інший поїзд, нервово стискаючи велику червону сумочку під рукою. Озиралася, чи ніхто її не переслідує.

Саллі видихнула з полегшенням тільки тоді, коли увійшла крізь великі знайомі двері «Гортонза», але свою торбу все ще несла, підвісивши на одній руці й обхопивши другою, як і радили протизлочинні повідомлення поліції по телевізору.

Вона купила дві сукні, пару слаксів та купальний костюм. Одяг, який вона зазвичай не носила. Їй здавалося, що її смаки змінюються, стають молодіжнішими, моднішими та стильнішими. Після покупок у неї залишилося трішки більше грошей, ніж було потрібно на поїздку додому. Одного дня, вирішила вона, варто буде відкрити собі рахунок у «Гортонзі».

Коли Саллі спустилася ескалатором, то помітила, що за нею спостерігає чоловік з поораним віспою обличчям, одягнений в джинси та брунатну вітрівку. Саллі зішла на другому поверсі та пройшлася до ліфта. Він увійшов просто за нею, не витягуючи рук із кишень джинсів. Вона притиснулася спиною до стінки ліфта, а головний біль почав поколювати потилицю. Вона почекає, щоб чоловік вийшов перший, а тоді зіjde на наступному поверсі. Ліфт поїхав на найвищий поверх, а чоловік так і не виходив. Біль вже відступав, але тіло тремтіло від холоду...

Нола вийшла з ліфта та замислилася, що робить у «Гортонзі».

Це вона вперше була назовні після океану. Нола пригадала «Нейтанз», дощ, мокрий пісок між пальцями ніг та трьох чоловіків, що тягнули її під дощаний поміст. Треба буде запитати Деррі, що трапилося після Коні-Айленду.

Вона заглянула в сумку, помітила невеликий відкритий купальний костюм та вирішила, що це точно не Саллі закуплялася. Або Белла, або Деррі. Що ж, доки вона тут, могла б і прикупити собі якогось мистецького приладдя. Нола понишпорила в сумочці та знайшла лише півтора долари. Не вистачить навіть на таксі додому. І, чорт забирай, вона не взяла з собою чекову книжку.

Нола ошаліла від люті на ту, яка кинула її в такому скрутному становищі. Вона зайшла у відділ з мистецькими товарами та, коли продавець відвернувся, поцупила три великі тюбики олійної фарби собі в сумку. Потрібні були ще пензлі. Вона спритно вкрала собі декілька.

Впевнена, що ніхто її не побачив, Нола поїхала ескалатором та помітила чоловіка з поораним віспою обличчям в джинсах та брунатній вітрівці, що стояв просто позаду неї. Що ж, якщо цей мудак вирве у неї сумку, то багато не отримає.

Нола вже виходила через передні двері, коли він її наздогнав.

– Леді, – сказав він. – Я співробітник служби безпеки магазину. Чи не могли б ви пройти, будь ласка, зі мною?

Вона витріщилася на нього.

– Що ви таке кажете?

– Просто ходімо, будь ласка.

– Звідки мені знати, що ви справді працівник магазину? – сказала вона. – Ви можете бути звичайнісіньким крадієм жіночих сумочок. – Нола почала відходити, сподіваючись, вдало впоратись із ситуацією.

– Леді, – сказав він, йдучи за нею. – Просто почекайте. – Він витяг гаманець та показав їй своє посвідчення, в якому було вказано «Служба безпеки магазину "Гортонз"». Коли чоловік тягнувся за гаманцем, Нола помітила пістолет в кобурі під пахвою під вітрівкою.

– Я нічого не зробила, – сказала вона.

- Просто ходімо зі мною, й ми це перевіримо, - сказав він.

Нола обернулась та пішла за ним.

- Чекайте дзвінка від мого адвоката, - сказала вона. - Я засуджу вас і весь магазин за помилковий арешт.

Чоловік завів її до ліфта з табличкою «Лише для персоналу». Всередині він повернувся до неї обличчям.

- Що ж, зараз ми можемо поїхати нагору, в офіс адміністрації та викликати поліцію, або...

Голос завмер, поки він міряв її поглядом. По очах вона бачила, що він пропонує їй угоду.

- Або що?

- Я можу натиснути на кнопку підвалу. Там невелика кімнатка-сховище, куди я деколи захожу покемарити. Там нас ніхто не потурбує.

- І що тоді?

- Гарненько поведешся зі мною, і я гарненько поведуся з тобою.

- Я можу зберегти собі те, що в сумці?

Він знизав плечима.

- Чому б і ні? Мені воно нічого не коштує.

Нола потягнулася та натиснула кнопку до підвалу з думкою, що це дасть їй трохи більше часу, щоб обміркувати, як вийти з ситуації.

Доки ліфт їхав вниз, він потягнувся та поклав руку їй на сідницю, погладив.

- Ти вродлива жінка, - хрипко прошепотів він.

- Я знаю, - сказала вона. - Якраз твого типу.

Ліфт зупинився і двері розчинилися на рівні підвалу. Він провів її коридорами картонних коробок до невеликої кімнати. Навколо більше нікого не було. Нолин запал кудись зник. Раптом вона відчула себе загнаною в кут. Він поклав їй руку на груди. Вона відчула холодок і почала тремтіти.

- Агов, маленька, - сказав він. - Тобі цього хочеться так само, як і мені.
- Він розстебнув ширінку. Нола відвернулася та заплющила очі.

* * *

Коли чоловік з віспою притягнув її до себе, тримаючи обидві руки на її сідницях, Джинкс його відштовхнула.

- Забери свої йобані граблі від моєї сраки! - гаркнула вона.

Несподівана зміна голосу його здивувала, і він зробив помилку, коли схопив її за руку. Джинкс перехопила долоню чоловіка хваткою з дзюдо та кинула його на підлогу. Ще один різкий рух, і вона опинилася над ним, врізаючись коліном йому в пах, а долонею притиснула горло.

- Я зараз тебе прикінчу, ти, йобаний виродку.

Очі молодого охоронця вилазили з орбіт, поки вона його душила. Джинкс намацала пістолет, залізла рукою під куртку і витягла його з кобури.

- Це ще знадобиться.

В очах чоловіка застиг страх, коли вона підняла пістолет і вгатила його по черепу. Він знепритомнів.

- Це тебе навчить не дойобуватися до безневинних жінок.

Джинкс відтягнула тіло, щоб все виглядало так, ніби він заснув у кутку, та поклала пістолет собі в сумку. Вона зачинила кімнату і побрела поміж коробок, доки не знайшла ліфт для персоналу. Зайшла в середину та натиснула кнопку першого поверху. Нагорі, коли за нею зачинилися двері, Джинкс швидко змішалася з натовпом і вийшла з боку Сьомої авеню.

Джинкс поїхала на метро назад до житлових кварталів, додому. Вона понишпорила в пакунку для покупок, щоб перевірити, що там, і гидливим поглядом окинула одяг та олійні фарби. Перевірила тупоносий службовий револьвер 38-го калібру, цілком заряджений. Треба буде сховати його десь, щоб інші випадково не знайшли. Джинкс дістала поліетиленовий пакет на кухні та запхала туди пістолет. Дочекавшись темряви, вона спустилася в підвал, взяла лопату і вийшла через задні двері в невеличкий дворик біля багатоповерхового будинку. Впевнившись, що навколо нікого немає, вона вибрала місце в правому дальньому кутку біля опори телефонної лінії. Викопала яму, завглибшки з фут, [43 - ? 30 см.] поклала туди загорнений пістолет, а тоді накрила його землею і приховала свіжо розкопаний клаптик бур'янами.

Потім повернулася в квартиру і заснула на дивані.

Коли наступного ранку Саллі прокинулась, то роззирнулася навколо, намагаючись пригадати, де була та що робила. Останнє, що пам'ятала, це ліфт у «Гортонз» і страх, що чоловік з віспою збирається вкрати її сумочку. Що ж трапилося відтоді? З якоїсь дивної причини в неї були брудні руки. Що вона робила?

Саллі оглянула кімнату в пошуках пакунка з покупками та з полегшенням знайшла його в комірчині. Вона витягла сукні та повісила їх на вішаки. Тоді побачила два пензлі та три тюбики олійних фарб: жовтої, кобальтово-синьої та кольору паленої сієни. Звідки вони взялися? Вона попорпалася в аркушиках та обгортках і знайшла чеки на одяг, але жодного, у якому було б вказане мистецьке приладдя. Як таке можливо? Якби вона їх купила й забула про це, залишилися б чеки. Якщо чеків не було, це могло означати тільки...

Вона не дозволила собі й подумати ці слова.

Саллі прийняла душ, одягнула одну зі своїх старих квітчастих суконь. За сніданком її не залишало відчуття побоювання. Вона намагалася. Справді. Але покращення не було. Провали в пам'яті стали гіршими, ніж будь-коли, вона робила різні речі, відвідувала багато місць й зовсім нічого про це не пам'ятала. Якщо доктор Еш не вигдає якесь рішення якнайшвидше, Саллі стане кандидаткою на заслання в божевільню. Вона взяла примірник «Дейлі Ньюз»[44 – New York Daily News – американська щоденна газета, перший таблоїд у США.] по дорозі до автобусної зупинки і на другій сторінці побачила замітку про напад на працівника охорони в «Гортонз». Вона витріщилася на фотографію охоронця з рябим обличчям.

Від статті, у якій охоронець розповів, що на нього вчинила напад жінка-зłodюжка, яка вкрала мистецьке приладдя, мала червону сумочку та пакунок для закупівель із «Гортонзу», її охопила паніка. Він описав її, жінку середнього зросту з темним волоссям та переляканим виразом обличчя, яке й викликало в нього підозри. Коли Саллі дійшла до розповіді про пістолет і те, як жінка перетворилася на злу жорстоку тигрицю, її почало сильно трусити. Треба перестати про це думати. Треба йти на роботу. Вона виштовхнула всі ті думки з голови.

Саллі була рада, що сьогодні замість Еліота на обідній зміні був Тодд. Вона не хотіла відповідати на жодні запитання щодо побачення чи уникати Еліотових притискань за барною стійкою. Але вона помітила, як пильно за нею стежить Тодд. Кілька разів він підходив, нібито щось запитати, але після відвертання, несамовито розжовуючи свою зубочистку. Він бачив ту статтю в «Ньюз»? Почав щось підозрювати?

Обідня зміна проходила мляво, і я вирішила дати їй попоратися самій. Саллі ніде не помилилась і ніхто до неї не чіплявся, тож я собі зробила вихідний.

Коли вона вийшла з ресторану, то не помітила, що Тодд пішов за нею назирці. Саллі думала про рябого охоронця та пістолет і якийсь голос в її голові прошепотів слово церква. То була не я, і ніхто з інших. Просто одна з тих думок, що раптом приходять людині в голову. Хоча то й звучало ніби голос, навіть для мене. Я знову помітила Тодда, коли вона зупинилася, щоб перейти на світлофорі дорогу. Він був на протилежній вулиці. Саллі його не бачила. Собор святого Михаїла був лишень за два квартали від «Шляху з жовтої цегли», і, згадуючи пораду доктора Еша щодо її внутрішніх сил, Саллі покрила голову хустиною та зайшла всередину.

У замкненій затхлості церкви вона здригнулася, вдивляючись у темряву. Сповідальні раптом стали для неї схожими на телефонні будки, й вона уявила, як заходить в одну та робить міжнародний дзвінок Богові, щоб спитати Його, чому її розум так часто чує гудки, що зайнято, і чому так часто в неї вривається зв'язок. Та чи є телефони в раю? Саллі задумалась, яким би був телефонний код. І чи можна було б подзвонити Богові прямо або через оператора? Вона боялася, що її номер не внесений до телефонної книжки Бога.

Треба піти і посповідатися, але як Саллі не намагалася, не могла згадати бодай одного свого гріха. Здавалося неприродним, що в неї їх не було. Була історія з крадіжкою, але її серце та розум – чисті. Все одно, якщо вона не грішила, чому відчувається такою пригніченою? Чому відчуває таку безпорадність? Чи могла вчинити всі ті речі й не пам'ятати про це?

Саллі побачила, що люди дивляться, як стоїть у центральному проході, тож вона вклякла, перехрестилася та сіла на одну з лавок, щоб помолитися. Саллі відчула чийсь порух біля себе, а коли підвела голову, то побачила Тодда. Можливо, він знав. Можливо, він прочитав статтю та впізнав її за описом. Вона розтулила рот, щоб заговорити, але біль у голові став нестерпним. Її годинник показував 14:23. Саллі піднесла долоні до обличчя та схилила голову і, не встигши договорити рядок «Богородице Діво, радуйся...», – зникла.

П'ять

Нола вже приготувалася вибігти з маленької кімнатки та дати охоронцеві викликати поліцію. Проте коли підвела погляд, побачила віттар, миготіння свічок і зображення розп'ятого Ісуса, то прошепотіла:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=27067649&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

Manhattan – один із п'яти міських округів міста Нью-Йорк. (Тут і далі прим. пер., якщо не вказано інше.)

2

Coney Island – півострів, що розташований у південній частині Брукліна, – найзаселеніший район Нью-Йорка. Відомий своєю перекусною Nathan's Famous, у якій проводять світові чемпіонати з поїдання хот-догів.

3

Пінта ? 0,47 л.

4

Виноцвітне море (англ. Wine-dark) – метафора, яку часто використовував Гомер для опису морської стихії.

5

Давньогрецького філософа Сократа стратили, отруївши болиголовом.

6

Limbo – в католицизмі – місце перебування душ, які не потрапили ані в рай, ані в пекло, ані в чистилище. У «Божественній комедії» Данте Лімб – перше коло пекла, у якому перебувають нехрещені діти та благочестиві нехристияни.

7

Sargassum – Саргасові водорості – рід бурих водоростей, які утворюють так звані саргасові моря і ускладнюють рух кораблів. У Атлантичному океані є найбільше Саргасове море, що називають «Морем без берегів».

8

Midtown (Середній Мангеттен) – один із трьох великих районів Мангеттена, разом із Аптауном та Даунтауном.

9

Atlantic City – місто на північному сході США, штату Нью-Джерсі. Відоме своїми казино, азартними іграми та пляжами.

10

TV-dinner – охолоджені чи заморожені страви-напівфабрикати, які зазвичай продаються порційно та не вимагають тривалого приготування.

11

Twinkies – популярне в Америці тістечко, бісквіт із кремом.

12

American Broadcasting Company (ABC) – популярний американський телеканал, що входить до трійки лідерів за аудиторією.

13

Humphrey Bogart (1899?1957) – американський кіноактор у фільмах жанру нуар, відомий своїми ролями жорстокої та цинічної, проте шляхетної людини.

14

The African Queen (1951) – американський фільм-драма режисера Джона Г'юстона з актрисою Кетрін Гепберн, яка відома тим, що дванадцять разів номінувалася на премію «Оскар» та отримала чотири статуетки – більше, ніж будь-які виконавці.

15

East Side (Східний Бік) – великий район на південному сході Мангеттену.

16

Yellow Pages – довідник із телефонами підприємств та організації, як правило, сектора обслуговування.

17

The Yellow Brick Road – алюзія на культовий американський фільм-мюзикл «Чарівник країни Оз» (1939), знятий за романом Френка Баума. Дорогою з жовтого каменю подорожували головні герої – жувачі, а Смарагдове місто – одна з локацій.

18

Імовірно, Саллі згадує фільм «Меверік» (1994) – комедійний вестерн режисера Річарда Доннера з Мелом Гібсоном у головній ролі.

19

«Рука» – комбінація карт у покері, якими розпоряджається гравець.

20

Straight – одна з комбінацій декількох карт різної масті, що розташовані в порядку значення. Наступна за силою після «трійки», тобто трьох карт одного значення. «Дірявий» (Inside straight) – стрейт, в якому бракує однієї карти в середині.

21

West Side (Західний Бік) – один із великих районів Мангеттену.

22

Judy Garland (1922–1969) – американська кіноактриса, яка зіграла головну роль Дороті у фільмі «Чарівник країни Оз» (1939).

23

Sunday Times – недільна версія газети «Нью-Йорк Таймз»

24

Bloomingdale's – мережа дорогих супермаркетів у США.

25

? 45,4 кг.

26

Madison Square Garden – спортивний комплекс у Нью-Йорку, місце проведення багатьох заходів.

27

Hudson River – річка на сході США.

28

Mae West (1893?1980) – американська актриса, співачка, сценаристка та секс-символ середини XX століття. Відома своїми двозначними пікантними висловлюваннями та відвертою сексуальною поведінкою, що спричиняла їй проблеми з цензурою.

29

General Hospital – американський телесеріал, медична драма. Почав демонструватися у 1963 році й триває досі. Найтриваліша мильна опера в Америці та третій найдовший серіал у світі.

30

Цитата з вірша з книги Льюїса Керрола «Аліса в Задзеркаллі», в якому описується персонаж Хитун-Бовтун (англ. Humpty Dumpty) – людиноподібне яйце, яке впало з муру та розбилось, і всі намагаються його зібрати до купи. Тут і далі переклад Олега Короля.

31

Фризура (діал.) – зачіска, завите волосся. (Прим. ред.)

32

Off-Off-Broadway (укр. «Поза-поза-Бродвеем») – професійний термін, яким називають театральні майданчики в Нью-Йорку, що вміщають менше сотні осіб. Є також Off-Broadway – зі вмістом від 100 до 499 глядачів.

33

«Химерна історія доктора Джекіла і містера Гайда» (1886) – готична повість шотландського письменника Роберта Стівенсона, головний герой якої доктор Джекіл страждає від роздвоєння особистості та має зловісне Alter ego – містера Гайда.

34

Словосполучення gold brick в англійській мові має також переносне значення – «дешева заміна чогось дорогого, або просто ошуканство».

35

Нафтова криза 1973 р. – країни ОАПЕК, а також Єгипет та Сирія заявили, що припиняють поставки нафти країнам (включно зі США), які підтримали Ізраїль у конфлікті з Сирією та Єгиптом (Жовтнева війна).

36

Савоярді (англ. ladyfingers – дамські пальчики) – довге бісквітне печиво, просочене сиропом або лікером.

37

Дисоціативна fuga – рідкісний психічний розлад, за якого хворий страждає від реверсивної амнезії, втрачає спогади, власну особистість, у той час як пам'ять універсальної інформації зберігається.

38

Kritik der reinen Vernunft (1781) – філософська праця Іммануїла Канта. Вважається однією з найфундаментальніших робіт в історії філософії та головним твором Канта.

39

Finnegans Wake (1939) – експериментальний роман ірландського письменника Джеймса Джойса, написаний стилем «потoku свідомості». Вважається однією з найскладніших книг для читання та розуміння.

40

Equality Now – неурядова організація, заснована в 1992 році, метою якої є робота щодо захисту та підтримки людських прав жінок та дівчат по всьому світі.

41

Playgirl – американський журнал, аналог «Плейбою». Популярний серед жінок та гомосексуалістів.

42

Equal Rights Amendment (ERA) – запропонована, але поки нератифікована поправка до Конституції США, яка гарантувала б рівні права для всіх громадян незалежно від статі. Мала б скасувати юридичну різницю між чоловіками та жінками в питаннях розлучення, власності, занятості тощо.

43

? 30 см.

44

New York Daily News – американська щоденна газета, перший таблоїд у США.